

IRANA ESPERANTISTO

IREA
Irana Esperanto-Asocio

سپرنديشان

پاير

Kultura sezon-revuo en Esperanto, la persa, la araba kaj la kurda

N-ro: 55, Dua Serio, Aŭtuno 2025

فصلنامه‌ی فرهنگی چندزبانه اسپرانتو، فارسی، کردی و عربی

شماره ۵۵، دوره دوم، پاییز ۱۴۰۴

Pajam-e Sabzandiŝan
(Mesaĝo de Verd-ideanoj)
ISSN 1728-6174

IRANA ESPERANTISTO
Kultura kaj sendependa sezon-revuo internacia
Dua serio, N-ro 55, Aŭtuno 2025

Bonvenas eseoj, artikoloj, raportoj kaj kontribuaj kondiĉe ke ili ne estu publikigitaj antaŭe. Bonvenas kultur-temaj kontribuaj kondiĉe ke ili en Esperanto ĉu en la persa, la kurda, aŭ la araba.

Ĉia presa aŭ elektronika citado aŭ eldonado de materialoj de IRANA ESPERANTISTO, ĉu originale ĉu tradukite en aliajn lingvojn, estas permesata. Bonvole menciu pri la fonto kaj la originala lingvo (t.e. Esperanto aŭ la persa) kaj se eble, informu nin pri eldonaĵo en kiu aperis io de aŭ pri IRANA ESPERANTISTO aŭ/kaj sendu ciferecan kopion al ni: info@espero.ir.

به نام خداوند جان و خرد

فصلنامه‌ی پژوهشی - فرهنگی چندزبانه‌ی اسپرانتو، فارسی، کردی و عربی

دوره دوم، شماره پنجاه و پنجم، پاییز ۱۴۰۴
شماره استاندارد بین‌المللی (ISSN):
۱۷۲۸-۶۱۷۴
تاریخ انتشار نخستین شماره: پاییز ۱۳۸۱

نقل مطالب مجله با ذکر منبع و مآخذ جایز است و از استفاده کنندگان درخواست می‌شود یک نسخه الکترونیکی یا تصویر از نشریه‌ای را که در آن مطلبی به نقل از این مجله درج شده است به نشانی اینترنتی مجله ارسال کنند.

مسئولیت مطالب مندرج در این مجله برعهده‌ی نویسندگان آن می‌باشد.

گرافیک و حروفچینی: سبزاندیشان

نشانی‌ها:

پایگاه اینترنتی: www.espero.ir
پست الکترونیک: info@espero.ir

Plejofte uzataj mallongigoj

AOK: Azia Oceania Kongreso
ILEK: Irana Literatura Esperanto Konkurso
IrEA: Irana Esperanto-Asocio
IrEJO: Irana Esperantista Junulara Organizo
IrEK: Irana Esperanto-Kongreso
IrLEI: Irana Ligo de Esperantistaj Instruistoj
KAOEM: Komisiono pri Azia-Oceania Esperanto Movado
MONA: Mez_Orienta kaj Nord-Afrika Esperanto-Kunveno
UEA: Universala Esperanto Asocio
UK: Universala Kongreso
UN: Unuiĝintaj Nacioj
VK: Virtuala Kongreso

Kontribuantoj:

Shler Karimi * Keyhan Sayadpour * Hamzeh Shafiee *
Araŝ Pakhar * Ian Fantom * Nazi Solat * Fabrizio Angelo
Pennacchietti

Reviziantoj:

Simin Emrani * Shler Karimi * Ahmadreza Mamduhi *
Keyhan Sayadpour * Hamzeh Shafiee * Nazi Solat

Kovrila Paĝo:

Bildo de aŭtuno konforma al la aŭtuna numero de la
revuo

Foto de: Dorsa Shafiee

Lasta Paĝo:

Elektitaj fotoj de la Kunveno de Esperanto en Arasbaran
Kultur-centro

طرح روی جلد:

تصویری از پاییز متناسب با شماره پاییزی نشریه

عکس از: درس شافیعی

طرح پشت جلد:

عکس‌های منتخب از همایش اسپرانتو در فرهنگسرای ارسباران

4	Antaŭ ĉio ...	Hamzeh Shafiee	۴	قبل از هر چیز ...	حمزه شفیعی
4	Estu la ŝanĝo, kiun vi...	Araŝ Pakĥar	۴	تغییری باش که ...	آرش پاکخوار
5	Memorigo pri Farzaneh	Hamzeh Shafiee	۵	یادبود فرزانه حکیم‌قدس	حمزه شفیعی
6	Raporto pri Z-Tago	Hamzeh Shafiee	۶	گزارش همایش ارسباران	حمزه شفیعی
8	Kial mi iĝis "Iran-ema"	Fabrizio Angelo Pennacchietti	۱۱	چرا «ایراندوست» شدم؟	فابریسیو آنجلو پناکیتی - ترجمه: حمزه شفیعی
13	Raporto de irana tag-ĵurnalo Ŝarg pri Zamenhofa Tago		۱۳	گزارش همایش اسپرانتو در روزنامه شرق	
14	Traduko de la artikolo de ĵurnalo Ŝarg pri Esperanto	Ŝirin Ahmadnia - Trad.: Hamzeh Shafiee	۱۴	ترجمه مقاله روزنامه شرق درباره اسپرانتو	شیرین احمدنیا - ترجمه: حمزه شفیعی
15	Anonco: Internacia Literatura Esperanta Konkurso		۱۵	اعلان مسابقه جهانی ادبیات اسپرانتو	
16	Kien UEA?	Ian Fanton	۱۶	سازمان جهانی اسپرانتو به کدام سمت می‌رود؟	یان فانتوم
17	Jalda kaj Hafez	Keyhan Sayadpour	۱۷	یلدا و حافظ	کیهان صیادپور
18	Bonvenon Hafez!	Keyhan Sayadpour	۱۸	خوش آمدی حافظ!	کیهان صیادپور
22	Esperanto en Unesco	Espoir Kasati - Trad. Hamzeh Shafiee	۲۲	اسپرانتو در یونسکو	اسپویر کاساتی - ترجمه: حمزه شفیعی
24	UK 2027 en Aŭstralio		۲۴	کنگره جهانی سال ۲۰۲۷ در استرالیا	
25	Malaperantaj glaĉeroj	Tradukis: Nazi Solat	۲۵	از بین رفتن یخچال‌های طبیعی	پیام یونسکو - ترجمه: نازی صولت
28	Paĝoj en la kurda lingvo	Shler Karimi	۲۸	صفحات به زبان کردی	شالر کریمی
30	Paĝoj en la araba lingvo	D-ro Keyhan Sayadpour	۳۰	صفحات به زبان عربی	دکتر کیهان صیادپور

Antaŭ ĉio...

Komence de la jaro 2026 ni haltas por momento por retrorigardi la vojon ĝis nun kaj samtempe imagi la vojon antaŭ ni.

Ĉiu numero de la revuo naskiĝas el komuna penado, volontula laboro kaj amo al Esperanto; ĝi estas memorigilo, ke nia movado vivas kaj spiras danke al homoj, kiuj aktivas, eĉ kiam la kondiĉoj ne estas idealaj. La ekzisto de ĉi tiu revuo mem estas pruvo, ke sen ago kaj respondeco neniu ideo povas daŭri.

Kritiko estas grava kaj nepra parto de ĉiu viva movado, kaj ni aŭskultas ĝin kun respekto. Tamen ne estas sekreto, ke kelkaj amikoj restas konstante ĉe kritiko mem, sen transiri al aktiva kunfarado aŭ preni eĉ etan respondecon. Kiam inter parolado kaj farado kreskas distanco, la komuna energio malfortiĝas kaj la movado riskas stagnadon.

Ni deziras, ke la nova jaro estu por Esperanto jaro de pli granda kunlaboro, pli da dialogo kaj pli da reciproka fido. Ke pli da homoj sentu sin invititaj eniri la kampon, preni konkretajn rolojn laŭ siaj eblecoj, kaj sperti la realan defion kaj belecon de komuna laboro.

Estu 2026 jaro en kiu Esperanto ne restas nur idealo aŭ temo de diskuto, sed fariĝas ĉiutaga praktiko de kompreno, respekto kaj kun-konstruado trans lingvaj kaj kulturaj limoj.

Salutas; Hamzeh Shafiee

قبل از هر چیز...

این چند خط را هم به عنوان سردبیر مجله می‌نویسم، هم به عنوان یکی از همان آدم‌هایی که سال‌هاست با اسپرانتو زندگی کرده‌اند، دل بسته‌اند، گاهی ذوق کرده‌اند و گاهی هم خسته شده‌اند. مجله‌ای که در دست دارید حاصل ساعت‌ها کار داوطلبانه، هماهنگی‌های سخت، و البته عشق است؛ عشقی که بدون مشارکت جمعی دوام نمی‌آورد.

راستش را بخواهید، ما در جامعه اسپرانتو کم منتقد نداریم و این خودش نشانه زنده بودن است. نقد خوب است، لازم است، و اگر نباشد، رکود می‌آورد. اما چیزی که گاهی آزاردهنده می‌شود، فاصله‌ای است که بین نقد و عمل می‌افتد. بین گفتن «می‌شود بهتر بود» و این که «من خودم حاضرم برایش کاری بکنم» بارها پیش آمده کسانی با شور و حرارت از کمبودها گفته‌اند، اما وقتی پای همکاری، مسئولیت یا حتی یک قدم کوچک وسط آمده، ترجیح داده‌اند کنار بکشند. نتیجه‌اش چیست؟ عده‌ای خسته‌تر می‌شوند، انرژی جمعی تحلیل می‌رود، و ما به جای ساختن، دور خودمان می‌چرخیم.

این مجله و خود جنبش اسپرانتو با ایده‌آل‌های دست‌نیافتنی جلو نرفته؛ با آدم‌هایی جلو رفته که با همه محدودیت‌هایشان، بخشی از کار را به دوش گرفته‌اند. حتی اگر کم، حتی اگر ناقص.

اگر از وضعیت راضی نیستید، حق دارید. اما بهترین راه تغییرش ورود به میدان است. پیشنهاد بدهید، همراهی کنید، حتی چند ساعت در ماه. به جای اشاره کردن، دست بدهید. اسپرانتو فقط یک زبان نیست؛ تمرینی است برای باهم‌بودن. و این تمرین، بدون عمل، روی کاغذ می‌ماند.

این مجله هم دعوتی است به همین «باهم ساختن». امیدوارم در شماره‌های بعد، نام‌ها و صداهای بیشتری از شما در آن باشد.

انتشار این شماره مجله هم‌زمان شده با نخستین روزهای سال ۲۰۲۶؛ نقطه‌ای تازه برای مرور مسیر آمده و نگاه به راه پیش رو. سال نو را نه فقط به عنوان تغییر تقویم، بلکه به عنوان فرصتی دوباره برای نزدیک‌تر شدن به آرمان ساده و عمیق اسپرانتو می‌بینیم: **گفت‌وگو، همدلی و همکاری فراتر از مرزها.**

آرزو می‌کنم سال ۲۰۲۶ سالی باشد که اسپرانتو در آن بیش از پیش شنیده شود، زیسته شود و از سطح ایده‌ها به دل کنش‌های کوچک اما واقعی راه پیدا کند؛ سالی با مشارکت بیشتر، دلخوری کمتر و ساختن‌های مشترک.

با سپاس، حمزه شفیعی

Estu la ŝanĝo, kiun vi... de Araŝ Pakhar

La 18-an de Ordibeheŝto 1382 (la 8-an de majo 2004) la tiama prezidanto de Irano, S. M. Ĥatami, vizitis Esperantobudon en gazetara ekspozicio. Vizitinte la budon mallonge, kun iom da ŝerco, li demandis: “Do, kio okazis al Esperanto?”, kio signifis: “Kial Esperanto ne progresis sufiĉe?”

Mi plurfoje pensis pri ĉi tiu historia eventeto. Mi alvenis al la konkludo, ke al ni tre mankas Gandhioj en nia lando kaj ankaŭ en la mondo. Gandhi iam diris: “Estu la ŝanĝo, kiun vi volas vidi en la mondo”, kaj li mem dum sia vivo agis laŭ tiu ĉi principo.

Mi dezirus, ke anstataŭ atendi, ke esperantistoj ŝanĝu la kondiĉojn kaj ke poste li faru ion por Esperanto, nia prezidanto mem eklernu Esperanton. Se la prezidanto eklernus Esperanton, eĉ nur je

baza nivelo, multaj homoj en nia lando, kaj eĉ tra la mondo, interesiĝus pri Esperanto kaj eklernus ĝin. Precipe la junuloj, kiuj interesiĝis pri li mem kaj ĉiam rigardis lin kiel rolmodelon, farus grandajn progresojn en Esperanto. Kaj nun, post pli ol du jardekoj, la mondo estus kelkajn paŝojn pli proksima al la idealoj de Esperanto.

Kvankam mi kredas, ke S. M. Ĥatami estas unu el la plej konsciaj prezidantoj de nia lando, kaj mi supozas, ke aliaj eĉ ne konas Esperanton laŭnome, mi tamen pensas, ke al ni severe mankas la Gandhi-pensmaniero en nia mondo, kaj ke ni devas serioze pripensi tion.

Bonkorulino, kiu vivis Esperanton

Kun profunda bedaŭro ni informas pri la forpaso de nia kara samideanino, Farzane Hakim-Gods (Dortaĝ). Ŝi forpasis la 18-an de novembro 2025 en hospitalo en Teherano. S-ino Hakim-Gods estis emerita advokato kaj longjara, fervora membro de la Irana Esperanto-Asocio. Ŝi entuziasme partoprenis en multaj Esperanto-renkontiĝoj, kaj ŝia domo en Teherano ofte gastigis kunvenojn, festojn kaj kulturajn aranĝojn por la loka Esperantio, kio montris ŝian grandan sindonecon al la movado.

Per ŝia amo al vojaĝado, ŝi partoprenis en multaj internaciaj kongresoj kaj ekskursoj, kiel la fama aŭtobusa vojaĝo al Armenio, kie ŝi kreskigis profundajn amikecojn kun tieaj samideanoj. Ŝia varma kaj afabla personeco ĉiam restas en la memoro de ĉiuj, kiuj konis ŝin.

Ni profunde bedaŭras ŝian perdon kaj esprimas niajn plej sincerajn kondolencojn al ŝia familio kaj amikoj. Ŝia memoro vivos inter ni.

مهربانویی که اسپرانتو را زیست

با اندوه و تأسف فراوان درگذشت بانوی فرهیخته و همزبان گرمی، سرکار خانم فرزانه حکیم‌قدس (درتاج) را به جامعه اسپرانتودانان ایران و جهانی تسلیت می‌گوییم. ایشان که متولد سال ۱۳۳۱ و وکیل بازنشسته دادگستری بودند، روز ۲۸ آبان ۱۴۰۴ (۱۸ نوامبر ۲۰۲۵) در بیمارستانی در تهران چشم از جهان فرو بستند.

خانم حکیم‌قدس از اعضای قدیمی و فعال انجمن اسپرانتوی ایران بودند که با عشق و علاقه‌ای عمیق، سال‌ها در گسترش این زبان و گردهمایی‌های اسپرانتیستی کوشیدند. منزل ایشان همواره محل برگزاری جلسات، مراسم‌هایی چون «دیدارهای نوروزی» و «روز زامنهوف» و پذیرایی از دوستان اسپرانتودان بود و یادگار خاطراتی شیرین و به‌یادماندنی برای جامعه اسپرانتو در ایران است.

ایشان سفرهای داخلی و بین‌المللی بسیاری را در کنار هم‌آرمان‌های خود تجربه کردند و با حضور پیگیر در کنگره‌های جهانی، پیوند دوستی‌هایی استوار را با اسپرانتودانان از نقاط مختلف جهان برقرار نمودند. روحیه مهربان، میهمان‌نواز و پرتلاش ایشان همواره الگویی از یک اسپرانتودان متعهد و دلسوز بود.

درگذشت این عزیز را به خانواده محترمشان، به ویژه همسر گرمایشان آقای رضا درتاج، و نیز به تمامی دوستان و همزبانان در ایران و جهان تسلیت می‌گوییم. یاد و خاطره ایشان همواره در جمع اسپرانتودانان زنده خواهد ماند.

دست در دست هم برای اسپرانتو

دوستان عزیز اسپرانتودان و علاقه‌مندان گرمی،

اگر دوست دارید جنبش اسپرانتو در ایران شکوفا شود، قدم‌های کوچک اما مؤثر شما می‌تواند تغییر بسزایی ایجاد کند. عضویت در سازمان جهانی اسپرانتو، اشتراک نشریات و مجلات اسپرانتو، شرکت در گردهمایی‌ها و نشست‌ها، یا حتی به اشتراک گذاشتن مطالب و منابع آموزشی با دوستان، همه راه‌هایی ساده اما واقعی برای پشتیبانی و گسترش این زبان و فرهنگ هستند. هر کاری، حتی اگر فقط چند ساعت در ماه باشد، به شکل جمعی تأثیری بزرگ دارد. بیایید دست به دست هم بدهیم و اسپرانتو را در ایران نه فقط یک ایده، بلکه یک تجربه زنده و ملموس کنیم.

Raporto pri la kunveno de la Tago de Esperanto-libro kaj -literaturo kaj Inaŭguro de la Pentraĵa Ekspozicio de Majstro Habibpour en Kultura Centro Arasbaran

La 24an de Azaro 1404 (15-an de dec. 2025), okaze de la Tago de Esperanto-libro kaj -literaturo kaj la naskiĝtago de L. L. Zamenhof, okazis solena kongreso en la Kultur-domo Arasbaran en Teherano, kun ĉirkaŭ 70 partoprenantoj el la kampoj de Esperanto, scienco kaj arto. La programo komenciĝis per la Esperanto-himno kaj internaciaj videaj mesaĝoj, montrante la tutmondan vivecon de la lingvo. Sekvis sciencaj kaj kulturaj prelegoj pri la rolo de Esperanto en interkultura komunikado, literaturo, filozofio, paco kaj arto, kun kontribuoj de s-ro Mamduhi, Sean O Riain, Reza Kheirkhah, Alirza Doulatšahi, M. Š. Emadi, d-ino Širin Ahmadnia, Majstro Habibpour, d-ro Sayadpour kaj profesoro Fabrizio Angelo Pennacchietti.

La evento estis riĉigita per muzikaj kaj videaj eroj kaj aktiva dialogo kun la publiko. Samtempe oni inaŭguris la pentraĵan ekspozicion de Majstro Habibpour, kies verkoj reflektas humanajn kaj pacemajn valorojn inspiritajn de Esperanto.

Fotoj el ĉi tiu kunveno estas publikigitaj sur la malantaŭa kovrilo de la revuo.

گزارش همایش روز جهانی اسپرانتو و افتتاح گالری نقاشی استاد حبیب پور در فرهنگسرای ارسباران

عصر روز دوشنبه ۲۴ آذرماه ۱۴۰۴، همزمان با روز کتاب اسپرانتو و سالروز تولد دکتر لودویک زامنهوف، بنیان‌گذار زبان بین‌المللی اسپرانتو، همایشی باشکوه با حضور حدود ۷۰ نفر از علاقه‌مندان، پژوهشگران و هنرمندان این حوزه در فرهنگسرای ارسباران برگزار شد. این رویداد فرهنگی با هدف معرفی و شناساندن اسپرانتو و بررسی نقش آن در همگرایی فرهنگی و صلح جهانی طراحی شده بود.

آغاز برنامه با سرود اسپرانتو و پیام‌های بین‌المللی

برنامه رأس ساعت ۱۶:۰۰ با پخش سرود رسمی اسپرانتو آغاز شد و سپس مجری برنامه، جناب آقای مهندس ممدوحی، ضمن خوش‌آمدگویی به حضار، اهداف همایش را معرفی کرد. در ادامه، پیام‌های ویدئویی چند تن از فعالان اسپرانتو در کشورهای مختلف پخش شد که نشان‌دهنده گستردگی و پویایی این زبان در سطح جهانی بود.

سخنرانی‌های علمی و فرهنگی

در بخش‌های مختلف همایش، سخنرانی‌هایی با محوریت نقش اسپرانتو در ارتباطات بین‌فرهنگی، ادبیات، هوش مصنوعی و صلح جهانی ارائه شد. از جمله:

آقای ممدوحی با موضوع «اسپرانتو، زبان مشترک جهانی» به اهمیت این زبان در کاهش موانع زبانی پرداخت.

دکتر صیادپور با نگاهی تاریخی، چهل سال فعالیت خود در حوزه اسپرانتو را مرور کرد.

استاد حبیب‌پور در سخنرانی خود با عنوان «تاثرات و هنرمند اسپرانتودان» به تجربه‌های شخصی خود در عرصه هنر و اسپرانتو اشاره کرد. پروفیسور فابریزو آنجلو پناکیتی در چند بخش مجزا به بررسی ابعاد اجتماعی زبان اسپرانتو و ابراز علاقه‌مندی‌اش به ایران پرداخت.

سخنرانی‌هایی با محوریت «اسپرانتو و نسل Z»، «ادبیات زبان اسپرانتو در جهان» و «صلح و همدلی جوامع» نیز از دیگر بخش‌های مهم این همایش بودند که به ترتیب توسط علیرضا دولت‌شاهی و دکتر شیرین احمدنیا ارائه شدند.

افتتاح نمایشگاه آثار نقاشی استاد حبیب‌پور

همزمان با برگزاری همایش، نمایشگاه آثار نقاشی استاد حبیب‌پور نیز در گالری شماره یک فرهنگسرا افتتاح شد. این نمایشگاه شامل مجموعه‌ای از آثار هنری با مضامین انسانی، فرهنگی و زبانی بود که با استقبال گرم حضار مواجه شد. استاد حبیب‌پور در کنار فعالیت‌های هنری خود، از چهره‌های فعال در حوزه اسپرانتو نیز به شمار می‌رود و آثارش بازتابی از روح همگرایی و صلح‌طلبی این زبان جهانی است.

پایان‌بندی و پذیرایی

برنامه با تشکر مجری از حضار و اعلام پایان رسمی همایش به پایان رسید و پذیرایی مختصری از مهمانان صورت گرفت. فضای صمیمی و علمی این رویداد، بار دیگر نشان داد که زبان اسپرانتو همچنان می‌تواند بستری برای گفت‌وگوی بین‌فرهنگی و همدلی جهانی باشد.

تصاویری از این همایش را در پشت جلد همین شماره ملاحظه می‌فرمایید.

Okaze de la Zamenhof-festo en Tehrano, okazinta la 15-an de decembro 2025 en la Arasbaran-Kulturdomo, prof. Fabrizio Angelo Pennacchietti verkis specialan artikolon pri Irano.

Ni havas la honoron aperigi ĉi tiun tekston (kaj ĝian persan tradukon) en nia organo, esprimante al li elkoran dankon pro lia afabla kontribuo kaj pro la atento, kiun li dediĉis al la irana kunteksto kadre de la Zamenhof-festo.

به مناسبت جشن زامنهوف که در روز ۲۴ آذرماه ۱۴۰۴ در فرهنگسرای ارسباران تهران برگزار شد، پروفیسور فابریسیو آنجلو پناکیتی مقاله ویژه‌ای را درباره ایران نگاشته است. انتشار این متن همراه با ترجمه فارسی آن در نشریه ما فرصتی مغتنم است تا از این پژوهشگر برجسته، به سبب توجه ژرف و نگاه فرهنگی او به ایران در چارچوب جشن زامنهوف، صمیمانه سپاسگزاری کنیم.

علاقه‌مندان به شناخت جامع‌تر زندگی علمی و فرهنگی نویسنده می‌توانند به مقاله «آشنایی با فابریسیو آنجلو پناکیتی» نوشته ابراهیم شفیعی، منتشر شده در نشریه گزارش میراث، شماره زمستان ۱۳۹۵ مراجعه کنند. این مقاله با نگاهی مستند، به معرفی مسیر علمی پناکیتی، حوزه‌های اصلی پژوهش او در ایران‌شناسی، زبان‌شناسی سامی و نوارامی، و نقش مؤثرش در پیوند مطالعات ایرانی با سنت‌های دینی و فرهنگی خاور نزدیک می‌پردازد و تصویری روشن از جایگاه او در پژوهش‌های بین‌المللی ارائه می‌دهد.

تصویر صفحه اول مقاله مذکور که توسط آقای ابراهیم شفیعی نگاشته شده است را در روبرو می‌بینید. نسخه کامل این مقاله در قالب پی‌دی‌اف از طریق نشانی زیر در دسترس است:

<https://www.mirasmaktoob.com/fa/system/files/nashriat/GM-76-77-Shafiei-Faber-p156.pdf>

پیشکش به

فابریسیو آنجلو پناکیتی

ابراهیم شفیعی

در حالی که دانشندان بزرگ دیگری از آن دیر در زمینه‌های دیگر ایران‌شناسی نیز کام برداشته‌اند، یکی از این افراد فابریسیو آنجلو پناکیتی است که در ۱۲ دسامبر ۱۹۳۸م در شهر تورین ایتالیا زاده شد.

فابریسیو جوان با به پایان رساندن دوره کارشناسی در سال ۱۹۶۳م در «مدرسه شرقی» (Scuola Orientale) دانشگاه فابریسیو تحصیلات خود در زبان‌های سامی در شهر مونچ‌آلمان ادامه داد. در سال ۱۹۶۹م استاد سامی‌شناسی دانشگاه ایتالیای تورین و دانشکده زبان‌های ویزو شد. از سال ۱۹۷۶م پیش‌استاد تمام دانشکده زبان‌های ویزو و از سال ۱۹۷۹م تا سال ۲۰۰۸م استاد تمام دانشگاه مطالعات تورین بود.

شوق فراوان فابریسیو او را واداشت تا افزون بر تحصیل در دانشگاه، به فعالیت‌های باستان‌شناسی هم‌پرواز و از این رو در سال‌های ۱۹۶۰ تا ۱۹۶۳م در کاوش‌های باستان‌شناسی مختلفی در ترکیه و مالت شرکت کرد و از سال ۱۹۹۶ تا ۱۹۷۲م غیر مؤسسه ایتالیایی-عراقی باستان‌شناسی ۲. Fabrizio Angelo Pennacchietti.

اگرچه ایرانیان با دانشندان بزرگ ایران‌شناس ایتالیایی آشنایی به نسبت خوبی دارند و ایران‌شناسی و مطالعات مربوط به ایران دستکم از نیمه دوم سده شانزدهم میلادی میان دانشندان ایتالیایی پیوسته رواج داشته است؛ اما شاید کمتر کسی در ایران با مطالعات مربوط به زبان‌های غیرایرانی مردم این سرزمین، به‌ویژه مطالعات زبان آرامی توسط دانشندان ایتالیایی آشنایی خوبی داشته باشد. حال آنکه سرآغاز یکی از مهم‌ترین دوره‌های روابط فرهنگی میان ایران و ایتالیا، اهداء نسخه‌ای از ترجمه فارسی انجیل، نوشته شده به سرپای، مشهور به دیاسلورون (Diaslurion) دانسته شده به در سال ۱۵۲۸م توسط استغاف پنجم، بطریق کلیسای ارمنی در تورین، به پاپ یلی سوم در رم تقدیم شده است.

از این رو شاید بتوان آشنایی ایرانیان با ایران‌شناسان ایتالیایی را بیشتر با دانشمندانی دانست که در سه زمینه مطالعات زرتشتی، اسلامی و ادبیات فارسی فعالیت کرده‌اند؛ ۱. پیموند: تصویر مکتب ۱۳۷۱، مراد و شهروز، «پایان‌شناسی در ایتالیا»، ترجمه مرهمی اسفندی، نشر دانش، پیاپی ۱۷، ص ۳-۴.

Kial mi iĝis “Iran-ema”

(Fabrizio Angelo Pennacchietti, 14.12.1938)

Mi konscie fariĝis “Iran-ema”, nome mi eksentis apartan simpation kaj admiron al Irano – lando kiu en mia menso ankoraŭ nomiĝas Persio – kiam, 20-jaraĝa studento, en septembro de 1959, forlasinte la universitaton de mia denaska urbo, Torino, mi eniris en la Universitaton de Romo (Università di Roma “La Sapienza”). Tie mi decidis vizitadi la lecionojn de Prof. Alessandro Bausani (1921-1988). Bausani estis tiam 38-jaraĝa profesoro pri la persa lingvo kaj literaturo kaj pri islamologio. Pri tiuj du fakoj lia nomo ankoraŭ nun elstaras kiel tiu de la plej eminenta iranisto kaj islamologo en la itala historio. Fama kaj tre menciata estas, ekzemple, lia traduko de la Nobla Korano en la italan lingvon, kune kun vasta komentario. Sed Bausani estis ankaŭ ĝisosta esperantisto. Tial li tuj montris simpation al mi kaj enkondukis min en sian familion kaj al sia amikaro. Grandega privilegio por mi, studento sola en urbego. Dum la lecionoj pri la persa lingvo mi spontane imitis la manieron de Bausani elparoli la persan lingvon, ties akĉenton kaj artikulaciajn kutimojn, kaj tio tiom forte impresis min ke, dum kelka tempo, mi

paroladis la italan lingvon kun tia irana akĉento kaj homoj miris imagante min fremdlandano.

Mia admiro por la persa lingvo kaj ĝia literaturo fariĝis granda; tamen, ĉar mi jam estis lerninta la araban kaj la hebrean, mi decidis specialiĝi pri semida lingvistiko. Diplomiĝinte, mi poste reveturis al Torino. Malgraŭ tio, la semoj ricevita de Bausani fariĝis tre fekundaj en mia profesia vivo kaj tiaj restas ankoraŭ nun en mia maljuneco.

Estas kurioza anekdoto kiun mi volas rakonti. Kiam mi fariĝis 80-jaraĝa, mi decidis festi la eventon per apartaj entreprenoj, inter kiuj estis ankaŭ letero al la Irana Ambassadejo en Romo. Per ĝi mi min presentis kiel 80-jarulo kiu deziras aĉeti librojn taŭgajn por 8-jaraĝa irana infano, por relerni la iranlingvon. Post kelkaj tagoj de Romo alvenis letero per kiu oni petis min sendi la saman leteron al la kultura fako de la sama ambassadejo. Mi tion faris kaj post semajno mi ricevis senpage dekon da buntaj libretoj plenaj de rakontoj por infanoj kaj adoleskantoj. Granda estis mia ĝojo ĉar mi rekomencis lerni la persan lingvon. Bedaŭrinde postaj eventoj deturnis min de tiu aminda ŝatokupo. Ses jarojn poste mi tamen aĉetis tion, kion mi rigardas kiel la plej belan kaj riĉan vortaron itala-persan: la 959-paĝa Dizionario Persiano-Italiano de Hanne Grünbaum – Alessandro Coletti, Roma 2006, Università degli Studi di Roma “La Sapienza”. Estas pranda plezuro por mi plonĝi en ĝin! Mi posedas ankaŭ la Persan Esperantan Vortaron de B. Samimy kaj kelkajn perslingvajn tekstojn por plenkreskuloj.

Mi devas klarigi kio estas la kultura sinteno de Italoj antaŭ la irana mondo. Sed komence mi volas klarigi la etimologion de du vortoj: rivero kaj rivalo. Surprize, ambaŭ vortoj devenas de la latina vorto ripa “rivera bordo” (konsideru la

portugalan vorton rio “rivero” en la urbonomo Rio-de-Janeiro [januara rivero]). Rivalo estas do homo kiu posedas terenon kiu troviĝas ĝuste antaŭ ies posedaĵo, sed trans rivero. Sed estas konate ke envio estas ofta malvirto kaj ekzistas ĉiam io tro dezirinda trans la rivero inter la aliulaj posedaĵoj. Jen ekestas rivaleco. Rivaloj estas tamen homoj kiuj taksas unu la aliajn samrangaj. Tial rivaloj ofte estimas unu la aliajn. En tiu situacio troviĝis Helenoj rilate al Aĥemenidoj, kaj Romianoj antaŭ Partoj kaj Sasanidoj.¹ Estas ja mirinda, sed antaŭvidebla, la sinteno ĉi-rilate de nuntempaj Italoj, ĉar ili sin imagas aŭtentaj posteuloj de la Helenoj kaj de la Romianoj. Tio validas ĉefe por Italo, kiu, junaĝe, havis la bonŝancon lerni la historion de Irano ekde Aĥemenidoj ĝis Safavidoj kaj Ŝaho Abbas en la tiel nomata “klasika” liceo. Tial por neniu alia “orienta” popolo de la mondo Italoj sentas sin tiom historie ligitaj kaj estimoplenaj kiom por Irananoj.

Tion dirinte, mi volas rakonti mian unuan kaj solan vojaĝon en Irano. Ĝi okazis dum unu semajno en majo 2000. Tiam, kun kvar kolegoj, mi vizitis la urbojn Tehran, Qom, Tabriz, Ardabil, Soltanieh, Urmia ktp, sed la ĉefa celo de nia vojaĝo estis Taĥt-e Solejman sur la alta montaro norde de Rakab.

Unue, Taĥt-e Solejman, iam nomata Ŝiz, estas sorĉa arkeologia loko vizitata de pluraj turistoj. Meze de cirkla kalkoŝtona ebenaĵo kuŝas la restaĵoj de la ĉefa zoroastra fajrotemplo, Azar Guŝasp, kaj de la urbo mem de la magoj, defendita de remparoj kaj turoj. Je la centro, antaŭ la restaĵoj de la templo de diino Anahita (Nāhid), elfontas ronda lageto, kies kalkoriĉa akvo, laŭ antikva onidiro, venas rekte de praoceano sur kiu flosas la tero. Tio ja estis la premiso por konkludi ke Ŝiz troviĝas ĉe la centro de Irano kaj de la tuta mondo. Sed oni ankaŭ konkludis ke, ĉe la randoj de la vasta disko de Irano, situas ses fremdaj regionoj, ĉiu larĝa 60°: eoste, nord-eoste kaj sud-eoste, ueste, nord-ueste kaj sud-ueste (60° x 6 = 360°). Jen la mitaj ses partoj de la mondo kun

1 Dum jarmilo la landlimo inter la irana imperio (ekde la Aĥemenidoj) kaj la Romia-Bizanca imperio estis la rivero Ĥaburo, enfluanta en Tigrison en orienta Sirio. Ksenofono (430-354 a.K.) ĝin nomis Aráksēs, anstataŭ la prairana nomo Ranghā. Vidu Pennacchietti 1988:503-514; 1992: 30-37; 1998:27-28; 2008:208:356.

Irano je ties centro.²

Due, oni ankaŭ kredis ke Ŝiz estis la scenejo de la “Surtera Paradizo”. La Sasanidaj arkitekuro kaj gravura arto lasis ĉi-teme rimarkindajn spurojn troveblajn ankaŭ en mezepoka Eŭropo.³

Trie, laŭ la Kristanoj de Palestino kaj Eŭropo Ŝiz estis la loko kie la zoroastraj magoj dum 13 jaroj, ek de jaro 614 ĝis 627 p.K., ŝirme gardis la lignan krucon sur kiu Jesuo Kristo mem estis krucumita (tion oni kredis). Tiun kristanan sanktaĵon la sasanida generalo Ŝahrbaraz konfiskis en Jerusalemo en jaro 614 p.K. kaj ĝin alportis al Ŝiz laŭ ordono de la imperiestro Ĥosro la 2-a Parviz (590-628). Ekestis granda ŝoko ĉe la kristanaro de la tuta mondo kaj, finfine, ĉirkaŭ la jaro 627 la bizanca imperiestro Heraklio la Granda [Herqel] (575-641) sukcesis kolekti potencon armeon (ankaŭ pere de nordkaŭkazaj turkaj solduloj), eniris en nordokcidentan Iranon kaj konkeris Ŝiz-on. Surprizo: la zoroastraj magoj estis jam fuĝintaj transportante la Krucon al Ktesifono, la sasanida ĉefurbo en Irako. En 628 Kavad la 2-a, filo di Ĥosro Parviz, murdis sian patron kaj transdonis la Krucon al Heraklio, krom unu el ĝiaj horizontalaj branĉoj. Ĝin li transdonis al la iranaj Kristanoj. La 14-an tagon de septembro 629 Heraklio alportis tion, kio restis el la Kruco al Jerusalemo. Ankoraŭ nun, memorante tiun eventon, katolikaj Kristanoj okazigas ĉiun 14-an de septembro apartan “Krucfeston”. Post malpli ol deko da jaroj, en 637 p.K., Jerusalemo mem estis konkerita de la araba islama armeo. Finfine la Krucon oni portis al Bizanco.

2 Laŭ geografia vidpunkto la supozita centreco de Ŝiz dependas de tio, ke ĝi kuŝas je latitudo 36°, 7' N. Tie troviĝas la paralelo kiun oni difinis la diafragmo (dispartigo) de la tero, nome la paralelo dividanta la teron en du partojn: la varma (S) kaj la malvarma (N). Je solsticoj, sur paralelo 36°, 7' N la angulo farata de la sunlumo ĉe tagiĝo la 22-an de julio rilate la centron de la cirklo de la tero respondas kvante (30°) al la angulo farata de sunlumo ĉe tagiĝo la 22-an de decembro (30°). Tio signifas ke, sume, la du anguloj (60°) estas 1/6 sesono de la tera cirklo (360°). Ankaŭ Antioĥio, Rodiso, Malto kaj Tanĝero troviĝas sur la sama paralelo, sed sur malsama meridiano. Tiu aparta paralelo signas, estiel diafragmo, la mezon de la 4-a el la sep paralelaj klimatoj per kiuj oni iam dividis la teron. Ĝian temperaturon oni ja taksis la plej favora. Oni tamen neniam atribuis al la ĵus menciitaj urboj kaj insuloj ian centrecon, sed al Rodiso oni ankoraŭ nun agnoskas la rolon de “Rozo de la Ventoĵ”. Vidu la libron verkitan en 1958 de Lars-Ivar Edvin Ringbom, svedparolanta finnlandano (1901-1971), Paradisus Terrestris, precipe je pp. 287-298.

3 Vidu Ringbom 1958:9-49., 54-283.

La tuta historio kiun mi ĵus rakontis aperas en la libro *Legenda Aurea* [Ora Legendo] latine verkita de la itala episkopo Jacopo da Varazze (1230-1298). Tiu rakonto tiom disvastiĝis, ke la plej famaj italaj pentristoj de la 14-a kaj de la 15-a jarcentoj el Toskanio, nome Agnolo Gaddi (1350-1396, Florenco), Cenni di Francesco de ser Cenni (1369-1415, Volterra) kaj precipe Piero della Francesca (1420-1492, Arezzo), ĝin pentris en la absidoj de preĝejoj dediĉitaj al la Sankta Kruco. La sola bildo de Heraklio alportanta la Krucon en Jerusalemon aperas fare de pluraj pentristoj de la postaj jarcentoj.

Vi nun komprenas, pro la unua, dua kaj tria ĵus menciitaj punktoj, kial la vizito al Taĥt-e Solejman estis tiom grava por mi kaj kial, sume, mi tiom amas Iranon, landon de kulturaj surprizoj.

Bibliografio

Da Varazze 2007 – Da Varazze, Jacopo, *Legenda Aurea*, nuova edizione a cura di Alessandro e Lucetta Vitale Brovarone, Torino 2007, Einaudi.

Pennacchietti 1988 – Pennacchietti, Fabrizio A., “Gli Acta Archelai e il viaggio di Mani nel Bêt ‘Arbâyê’”, *Rivista di Storia e Letteratura Religiosa*, 24 (1988), pp. 503-514.

Pennacchietti 1992 – Pennacchietti, Fabrizio A., “Kontribuo al la historia topografio de la Eufрата kaj Habura valoj en la romana epoko. Lokalizoj de la Arameaj loknomoj menciitaj en la armearkivo de Dura-Europos (III-a jc. p.K.)”, en P. Neergaard - Ch. Kiselman, *Aktoj de Internacia Akademio Comenius*, Volumo 1, Pekino 1992: China Esperanto-Eldonejo, pp. 30-37.

Pennacchietti 1998 – Pennacchietti, Fabrizio A., “Stranga, Ammorus e Sambatiòn: storie di fiumi intermittenti”, *Rivista di Studi Orientali*, 72 (1998), pp. 23-40.

Pennacchietti 2008 – Pennacchietti, Fabrizio A., “Fiumi mitici di frontiera e il nome più antico del Volga”, in Bredi, B. - Capezzone, L. - Dahmash, W. - Rostagno, L. (a cura di), *Scritti in onore di Biancamaria Scarcia Amoretti*, 3 voll., Roma 2008: Dipartimento di Studi Orientali, vol. III, pp. 951-959.

Ringbom 1958 – Ringbom, Lars-Ivar E., *Paradisus Terrestris. Myt, Bild och Verklighet* [Surtera paradizo. Mito, bildo kaj realo], Helsingfors [nun Helsinki], 1958, *Acta Societatis Scientiarum Fennica*, Nova Series C, I., 445 pp.

Biografio de

Profesoro Fabrizio Angelo Pennacchietti

Profesoro Fabrizio Angelo Pennacchietti estas unu el la plej renomaj italaj lingvistoj kaj iranologoj de sia generacio, vaste konata pro sia profunda esplorado pri la lingvoj, kulturoj kaj literaturoj de Irano kaj la Proksima Oriento. Lia riĉa scienca heredaĵo enhavas gravajn verkojn pri neoaramaj dialektoj de norda Irano, siria lingvo, nordaj kurdeaj lingvoj, kaj la interligoj inter persa literaturo kaj kristanaj tradicioj.

Inter liaj plej gravaj kontribuoj troviĝas la fundamenta verko *Testi Neoaramaici dell'Iran Settentrionale* (1971), same kiel serio da studoj pri la influoj de kristanaj legendoj en la verkoj de irana mistika poeto kaj verkisto Faridoddin Attar, inkluzive de lia fama analizo pri la rakonto de Gjomgjomé (elp. Ĝomĝome). Tiuj esploroj signife riĉigis la internacian komprenon pri la kulturaj interfluoj en la irana mondo.

Pennacchietti dum sia longa kariero servis en prestiĝaj universitatoj de Italio kaj estas vaste respektata kiel aŭtoritato pri semidaj, iranologiaj kaj persaj studoj. Lia scienca laboro evidente kontribuis al la profunda kono de la persa lingvo, ĝiaj dialektoj, kaj ĝiaj historiaj kaj religiaj kuntekstoj.

Por la komunumo de Esperantistoj, profesoro Pennacchietti estas kara amiko kaj grava ponto al la mondo de irana kulturo. Li subtenis la disvastigon de scioj pri Irano inter sia-fakuloj kaj esperantistoj, verkis artikolojn ankaŭ en Esperanto kaj kunlaboris kun kulturaj kaj sciencaj projektoj rilataj al la persa literaturo. Lia klara voĉo, pasio por interkultura dialogo kaj profunda homa sinteno faris lin unu el la plej respektataj figuroj inter eruditaj amikoj de la esperanta mondo.

Lia agado por proksimigo inter Irano kaj Eŭropo, same kiel lia rolo en prezentado de la persaj literaturo kaj lingvo al internacia publiko, restas valora kontribuo por niaj komunumoj. Li estas homo de scienco, kulturo kaj dialogo — vera ponto inter popoloj.

چرا «ایران دوست» شدم؟

فابریسیو آنجلو پناکیتی (۱۴ دسامبر ۱۹۳۸)

هنگامی که به هشتادسالگی رسیدم، تصمیم گرفتم این رویداد را با اقداماتی خاص گرامی بدارم؛ از جمله نگارش نامه‌ای به سفارت ایران در رم. در آن نامه خود را فردی هشتادساله معرفی کردم که مایل است کتاب‌هایی تهیه کند که برای یک کودک هشت‌ساله ایرانی نوشته شده است تا زبان فارسی را دوباره بیاموزد. چند روز بعد، پاسخی دریافت کردم که در آن از من خواسته شده بود همان نامه را به بخش فرهنگی سفارت ارسال کنم. چنین کردم و یک هفته بعد، بسته‌ای شامل ده کتاب رنگارنگ پر از داستان‌های کودکان و نوجوانان، به‌طور رایگان، به دستم رسید. شادی من وصف‌ناپذیر بود، زیرا بار دیگر یادگیری زبان فارسی را آغاز کرده بودم. هرچند رویدادهای بعدی مرا از این سرگرمی دلپذیر دور کرد، اما شش سال بعد، آنچه را زیباترین و غنی‌ترین فرهنگ ایتالیایی-فارسی می‌دانم تهیه کردم: فرهنگ ۹۵۹ صفحه‌ای «دیزیوناریو پرسیانو-ایتالیانو» اثر هانه گرونباوم و آلساندرو کولتی^۱ (رم، ۲۰۰۶). غرق شدن در این فرهنگ برای من لذتی ناب است. افزون بر آن، فرهنگ فارسی-اسپرانتو اثر ب. صمیمی و چند متن فارسی برای بزرگسالان نیز در اختیار دارم

برای درک بهتر نگاه فرهنگی ایتالیایی‌ها به ایران، نخست لازم می‌دانم به ریشه‌شناسی دو واژه اشاره کنم: «رود» و «رقیب». شگفت‌آور است که هر دو از واژه لاتینی ripa به معنای «کناره رود» آمده‌اند. رقیب در اصل کسی است که زمین او درست در سوی دیگر رودخانه، روبه‌روی زمین فردی دیگر قرار دارد. حسادت، که اغلب از فاصله‌ای چنین زاده می‌شود، زمینه‌ساز رقابت است. با این حال، رقیبان معمولاً یکدیگر را هم‌مرتب می‌دانند و از این‌رو، نوعی احترام متقابل میانشان برقرار است. چنین وضعیتی میان یونانیان و هخامنشیان، و سپس میان رومیان و اشکانیان و ساسانیان وجود داشت.

از این منظر، نگرش ایتالیایی‌های معاصر نیز قابل درک است؛ زیرا خود را وارثان یونانیان و رومیان می‌پندارند. دانش‌آموز

من آگاهانه «ایران دوست» شدم؛ یعنی در دل خود احساسی از علاقه و تحسین عمیق نسبت به ایران - سرزمینی که در ذهن من همچنان «پرشیا» نام دارد - پروراندم. این دلبستگی زمانی آغاز شد که در بیست‌سالگی، در سپتامبر ۱۹۵۹، پس از ترک دانشگاه زادگاهم تورین، وارد دانشگاه رم (لا ساپینتسا)^۱ شدم. در آنجا تصمیم گرفتم در درس‌های پروفیسور آلساندرو باوزانی^۲ (۱۹۲۱-۱۹۸۸) شرکت کنم؛ استادی سی‌وهشت‌ساله در حوزه زبان و ادبیات فارسی و اسلام‌شناسی.

نام باوزانی هنوز هم به‌عنوان برجسته‌ترین ایران‌شناس و اسلام‌شناس تاریخ ایتالیا می‌درخشد. ترجمه مشهور او از قرآن کریم به زبان ایتالیایی، همراه با تفسیری گسترده، نمونه‌ای شناخته‌شده از آثار اوست. با این حال، او افزون بر این‌ها، اسپرانتودانی متعهد نیز بود. همین امر سبب شد که از همان آغاز با من با مهربانی برخورد کند، مرا به خانواده و حلقه دوستانش معرفی کند و در فضای انسانی گرمی بپذیرد؛ امتیازی بزرگ برای دانشجویی تنها در شهری بزرگ.

در کلاس‌های زبان فارسی، بی‌اختیار شیوه تلفظ، آهنگ گفتار و عادات آوایی باوزانی را تقلید می‌کردم. این تأثیر آن‌چنان عمیق بود که مدتی زبان ایتالیایی را نیز با لهجه‌ای ایرانی صحبت می‌کردم و اطرافیان، با شگفتی، مرا بیگانه‌ای از سرزمینی دیگر می‌پنداشتند.

ستایش من از زبان فارسی و ادبیات آن روزبه‌روز بیشتر شد. با این حال، چون پیش‌تر زبان‌های عربی و عبری را آموخته بودم، تصمیم گرفتم در زبان‌شناسی سامی تخصص بگیرم. پس از فراغت از تحصیل، به تورین بازگشتم، اما بذرهایی که باوزانی در جان من کاشته بود، در زندگی حرفه‌ای‌ام بارور شد و تا امروز، حتی در سال‌های کهنسالی، همچنان ثمر می‌دهد.

در اینجا مایلم حکایتی کوتاه و درعین‌حال دلنشین نقل کنم.

Dizionario Persiano-Italiano de Hanne Grünbaum - ۳
Alessandro Coletti

۱ "Università di Roma "La Sapienza"
۲ Prof. Alessandro Bausani

درباره نویسنده مقاله

پروفسور فابریسیو آنجلو پناکیتی یکی از برجسته‌ترین زبان‌شناسان و ایران‌پژوهان ایتالیایی است که بخش بزرگی از زندگی علمی خود را به مطالعه‌ی زبان‌ها و فرهنگ‌های خاورمیانه، به‌ویژه ایران، زبان فارسی و گویش‌های نواحی شمالی ایران اختصاص داده است. او همچنین از دوستان دیرین جنبش اسپرانتو و از حامیان ارزشمند زبان و فرهنگ ایران در این جنبش بین‌المللی به‌شمار می‌رود.

ایشان استاد ممتاز دانشگاه‌های ایتالیا بوده و آثار پژوهشی او در حوزه‌های آرامی نو، سریانی، کردی، فارسی، گویش‌های ایرانی شمال‌غربی، فرهنگ مسیحی در ایران، و تأثیرات متقابل سنت‌های ایرانی و سامی جایگاهی بسیار برجسته دارد. از شناخته‌شده‌ترین آثار او می‌توان به متون نئوآرامی شمال ایران (۱۹۷۱) و پژوهش‌های او درباره‌ی آثار عطار نیشابوری اشاره کرد که در محافل ایران‌شناسی انعکاس گسترده یافت.

پروفسور پناکیتی با علاقه و دقت فراوان به معرفی ایران در اروپا و معرفی ادبیات ایران به پژوهشگران بین‌المللی پرداخته است. او در سخنرانی‌ها، مقالات و همکاری‌های علمی خود همیشه بر اهمیت پل‌های فرهنگی میان ایران و اروپا تأکید کرده است. آثار او درباره‌ی منشأ مسیحی برخی روایت‌های حماسی و عرفانی در ادبیات فارسی از جمله درباره‌ی مجمله در آثار عطار، نشانگر ژرف‌نگری او در پیوندهای ادبیات فارسی با سنت‌های منطقه‌ای است.

از نگاه جامعه‌ی بین‌المللی اسپرانتو نیز، او شخصیتی ارزشمند است؛ کسی که با تسلط علمی خود و با رویکردی انسان‌دوستانه، همیشه کوشیده است تا ایران، زبان فارسی و فرهنگ آن را در میان شرق‌شناسان و اسپرنیست‌ها بهتر معرفی کند. مقالات او در نشریات اسپرانتویی نمونه‌ای از این همکاری فرخنده است.

پروفسور پناکیتی در کنار مقام علمی خود، به دوستی و همکاری با پژوهشگران ایرانی اهمیت فراوان داده است و سال‌هاست که یکی از حلقه‌های مستحکم پیوند علمی و فرهنگی میان ایران و ایتالیا به‌شمار می‌رود.

ایتالیایی در دبیرستان کلاسیک، از جوانی تاریخ ایران را از دوره‌ی هخامنشی تا صفویان و شاه عباس می‌آموزد. به همین سبب، هیچ ملت «شرقی» دیگری نیست که ایتالیاییان تا این اندازه نسبت به آن احساس پیوند تاریخی و احترام عمیق داشته باشند.

در پایان، به نخستین و تنها سفر خود به ایران اشاره می‌کنم که در ماه مه سال ۲۰۰۰ و به مدت یک هفته انجام شد. همراه با چهار همکار، شهرهای تهران، قم، تبریز، اردبیل، سلطانیه و ارومیه را دیدیم، اما هدف اصلی سفر ما تخت سلیمان، در ارتفاعات شمالی تکاب، بود.

تخت سلیمان، که در گذشته «شیز» نام داشته، محوطه‌ای باستان‌شناختی و افسونگر است. در میانه‌ی دشت آهکی مدوری، بقایای آتشکده‌ی بزرگ زرتشتی آذرگشسپ و شهر مغان، با دیوارها و برج‌های دفاعی، دیده می‌شود. در مرکز این محوطه، روبه‌روی بقایای معبد الهه آناهیتا، دریاچه‌ای مدور قرار دارد که بنا بر باورهای کهن، آب آن از اقیانوس آغازین سرچشمه می‌گیرد؛ همان اقیانوسی که زمین بر آن شناور است. از این‌رو، شیز مرکز ایران و حتی مرکز جهان پنداشته می‌شد.

افزون بر این، باور بر آن بود که شیز صحنه «بهشت زمینی» است. معماری و هنر نقش‌برجسته‌ی ساسانی ردپای این تصور را بر جای گذاشته‌اند؛ ردپایی که حتی در اروپای قرون وسطی نیز دیده می‌شود.

بر پایه‌ی روایات مسیحیان فلسطین و اروپا، شیز مکانی بود که موبدان زرتشتی به مدت سیزده سال، از ۶۱۴ تا ۶۲۷ میلادی، صلیب چوبی منسوب به عیسی مسیح را نگهداری کردند. این صلیب در سال ۶۱۴ میلادی به فرمان خسرو پرویز دوم، به‌وسیله‌ی سردار ساسانی شهربراز، از اورشلیم به شیز منتقل شده بود. سرانجام، امپراتور بیزانس، هراکلیوس بزرگ، توانست شیز را فتح کند و پس از رویدادهایی پر فراز و نشیب، آنچه از صلیب باقی مانده بود را در سال ۶۲۹ میلادی به اورشلیم بازگرداند؛ واقعه‌ای که یاد آن هنوز هم در آیین‌های مسیحی زنده است.

تمام این روایت در کتاب «افسانه‌ی زرین» اثر یعقوب دا ورازه، اسقف ایتالیایی قرن سیزدهم، آمده و الهام‌بخش نقاشان بزرگ ایتالیایی در سده‌های چهاردهم و پانزدهم شده است.

اکنون، با در نظر گرفتن این سه بُعد تاریخی، اسطوره‌ای و دینی، روشن می‌شود که چرا بازدید از تخت سلیمان برای من تا این اندازه اهمیت داشت و چرا، در نهایت، ایران را سرزمینی سرشار از شگفتی‌های فرهنگی می‌دانم و دوست می‌دارم.

Tutmonda kumuna lingvo, lingva justeco kaj interligado de kulturoj

La 17-an de decembro 2025, la tag-ĵurnalo "Ŝargh" en sia 5282-a numero publikigis allogan raporton pri Esperanto-kongreso en la kultura centro Arsbaran en Tehrano, okaze de la Monda Tago de Libro- kaj Esperanto-Kulturo. Tie eminentuloj diskutis Esperanton kiel ilon por lingva justeco, interkultura dialogo kaj monda paco. Ŝlosila resumo de la raporto: Sean O' Riain (vicprezidanto de UEA kaj prezidanto de EEU) per videa salutmesaĝo emfazis ĝian rolon en kultura diplomatio kaj redukto de malegaleco, notante ke Esperanto-Vikipedio superas 10 EU-lingvojn. Reza Kheyrkhah el Tajvano dividis sukcesojn en Orientazio. Ahmad Mamduhi (prezidanto de ILEI) gvidis la eventon, kaj prelegis pri Esperanto kiel neŭtrala lingvo kontraŭ angla dominado, kun aplikoj en kongresoj, vojaĝoj kaj AI. Aliaj parolantoj inkluzivis Fabrizio Pennacchietti (itala lingvisto), Zahra Karimi kaj Parviz Habibpour (arto), Mohammad Javad Emadi (AI kaj Generacio Z), Alireza Doŭlatŝahi (historio de Esperanto-literaturo), Keyhan Sayadpour (40 jaroj kun Esperanto) kaj Shirin Ahmadnia (fina parolado en Esperanto kaj la persa). La evento finiĝis per inaŭgurado de ekspozicio de pentraĵoj de Majstro Habibpour.

En la foto: la ĉefa korto de la redakcio de la tag-ĵurnalo "Ŝargh" en Tehrano. La foto estis farita de la fotisto Majstro Habibpour.

شرق روزنامه

چهارشنبه ۲۶ آذر ۱۴۰۴ • ۲۶ جمادی الثانی ۱۴۴۷ • ۱۷ دسامبر ۲۰۲۵ • سال بیست و دوم • شماره ۵۲۸۲ • ۱۳ صفحه
آدان ظهیر نیران ۱۲۰۰ • آدان مغرب ۱۷:۱۲ • آدان صبح فردا ۵:۳۹ • طلوع آفتاب ۷:۰۹

instagram:sharghdaily1 twitter:sharghdaily youtube:sharghdaily Telegram:SharghDaily aparat:tavshirshargh www.sharghdaily.com

گزارشی از همایش درباره اسپرانتو

زبان مشترک جهانی، عدالت زبانی و پیوند فرهنگ‌ها

در ادامه، «حبیب‌پور» به سخنرانی پرداخت و با نگاهی تأملی، نسبت میان «اسپرانتو» و هنر را تشریح کرد. «محمدجواد عمادی، سخنرانی خود را به بررسی جایگاه اسپرانتو در عصر هوش مصنوعی اختصاص داد و این زبان را از منظر نسل «ژ» تحلیل کرد. او با اشاره به رشد سریع ابزارهای هوش مصنوعی، ترجمه ماشینی و ارتباطات دیجیتال، تأکید کرد که نسل جدید بیش از هر چیز به زبان‌هایی گرایش دارد که ساده، منطقی، عادلانه و سازگار با فناوری باشند. عمادی اسپرانتو را زبانی دانست که به دلیل ساختار منظم و شفاف خود، نه تنها برای انسان‌ها، بلکه برای پردازش‌های ماشینی و آموزش سامانه‌های هوشمند نیز کارآمد است و می‌تواند در تعامل میان انسان و فناوری نقش مهمی ایفا کند. در انتها او به راهکارهایی پرداخت که می‌تواند اسپرانتو را بیشتر در بستر اینترنت و هوش مصنوعی مطرح کند. علیرضا دولتشاهی به تاریخچه و سیر گسترش اسپرانتو در ایران پرداخت و با نگاهی تاریخی و تحلیلی، به تلاش‌های نسل‌های مختلف اسپرانتیست‌های ایرانی اشاره کرد و تحلیل کرد اسپرانتو در ایران همواره فراتر از یک ابزار ارتباطی، حامل گفت‌وگوی فرهنگی، ادبی و انسانی بوده است. دکتر کیهان صیادپور، فوق‌تخصص قلب کودکان، به نسبت میان علم، انسان‌دوستی و زبان پرداخت. آخرین بخش این همایش سخنرانی شیرین احمدنیا، رئیس انجمن جامعه‌شناسی بود که به دو زبان اسپرانتو و فارسی بخش شد. همچنین نمایشگاه آثار بیروز حبیب‌پور افتتاح شد. می‌توان ابراز امیدواری کرد برگزاری چنین همایش‌هایی تصویری روشن از اسپرانتو به عنوان پروژه‌ای زبانی، فرهنگی و انسانی ارائه دهد و امکان گفت‌وگوی برابرتر و جهانی‌تر را فراهم کند.

اسپرانتو مسئله عدالت زبانی
ممدوحی با طرح مفهوم «عدالت زبانی» توضیح داد اسپرانتو زبانی بین‌المللی و برنامه‌ریزی‌شده است که در سال ۱۸۸۷ توسط دکتر لودویگ لازار زامنهوف ارائه شد و به هیچ ملت یا دولت خاصی تعلق ندارد. هیچ‌کس اسپرانتو را زبان ملی یا صادراتی خود نمی‌داند و همه یادگیری آن را از نقطه‌ای برابر آغاز می‌کنند. از این رو، ارتباط از طریق اسپرانتو «افقی» و مبتنی بر برابری است، نه «عمودی» و مبتنی بر سلطه و قدرت. ممدوحی همچنین به کاربردهای عملی اسپرانتو در همایش‌های بین‌المللی، سفر و شبکه‌های مهمان‌نوازی، کتاب و مجله، یادگست، اینترنت و حتی تعامل با فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی اشاره کرد.

سخنرانان و بخش‌های دیگر همایش
همچنین پروفیسور فابریسیو آتجولو پاناکتی، زبان‌شناس و ایران‌پژوه برجسته ایتالیایی، به‌عنوان یکی از چهره‌های شاخص علمی همایش معرفی شد. جایگاه او در مطالعات زبان‌شناسی و ایران‌شناسی و نقش ارزشمندش در معرفی زبان و فرهنگ ایران در اروپا بارها در طول برنامه مورد تأکید قرار گرفت و حضورش -هرچند به صورت مجازی- نمادی از پیوند عمیق علمی و فرهنگی میان ایران و اروپا بود. دکتر زهرا کریمی، اقتصاددان، از نقش ماندگار «بیروز حبیب‌پور» و نقش او از پیش‌گسوتان جنبش اسپرانتو در ایران در پیوند میان هنر، فرهنگ و زبان اسپرانتو سخن گفت.

به مناسبت روز جهانی کتاب و فرهنگ اسپرانتو، همایشی فرهنگی-علمی در فرهنگسرای ارسباران با حضور چهره‌های برجسته سخنرانان به بررسی جایگاه زبان اسپرانتو در جهان امروز و نسبت آن با مفاهیمی همچون عدالت زبانی، گفت‌وگوی میان فرهنگی و صلح پرداختند. پیام ویدئویی رضا خیرخواه، مدرس اسپرانتو در شرق آسیا بود که از تلوان برای حاضران ارسال شده بود. او به تجربه‌های آموزش و گسترش این زبان در منطقه شرق دور و نقش این زبان در ارتباط میان فرهنگ‌های دور از هم اشاره کرد. اجرای این همایش را «احمدرضا ممدوحی»، رئیس اتحادیه بین‌المللی مدرّسین اسپرانتو (ILEI) در عهده داشت. او همچنین در سخنرانی خود با عنوان «اسپرانتو به‌عنوان زبان مشترک جهانی»، به تبیین فلسفه وجودی این زبان و مزایا و برتری‌های آن، به‌ویژه در مقایسه با زبان انگلیسی پرداخت.

طنزخونی

جز گاوها هیچ‌کس مقصر نیست

آیدین سارسر

دقیقا در وقتی دولت نشست و پیش خودش فکر کرد و به این نتیجه رسید که با دادن ارز ترجیحی به واردکننده از مصرف‌کننده حمایت کند، مصرف‌کننده از همان روز به خاک سیاه نشست، مثلا در همین قضیه گران‌شدن لبنیات، مردم عاقلانه فریاد می‌زنند که جان عزیزان بس کنید ما نمی‌خواهیم از ما حمایت کنید! ولی دولت واردکننده همچنان سفت ایستاده‌اند که شما بخود می‌کنید می‌گوید حمایت نکن. اگر از گرسنگی بمیرد هم ما از شما حمایت می‌کنیم. این نهادهای دمی هم داستانی شده برای خودش البته در کشوری که «جای بارک» هم مافیا دارد. اتفاقا برای نهادهای دمی افت کلاس است که مافیا نداشته باشد. حالا ما به این قضیه کاری نداریم (چون می‌ترسیم)، مسئله‌ای که مطرح است این است که اساسا هیچ‌کس هیچ‌چیز را گردن نمی‌گیرد. دولت می‌گوید من چه کارام این وسط؟ من که از ترجیحی داده‌ام برای حمایت از مصرف‌کننده واردکننده می‌گوید اسامال تخصیصی ارز

La Rolo de Esperanto en Fortigo de Tutmonda Paco kaj Empatio

Shirin Ahmadnia - Sociologo

El la perspektivo de sociologo, kiu konas la planitan kaj internacian lingvon Esperanto ekde adoleskeco kaj havas sperton en verkado, verkado de poezio kaj diversaj internaciaj komunikadoj uzante ĉi tiun lingvon, kaj okaze de kongreso pri Esperanto ĉe la Kultura Centro Arasbaran, mi ŝatus skribi pri temo, kiu profunde portas unu el la plej fundamentaj mekanismoj por krei pacon en la nuntempa mondo: la rolo de la internacia lingvo Esperanto en la vastigado de la strebado al justeco, eliminado de diskriminacio, empatio kaj reduktado de miskompreno inter civitanoj de socioj.

Ni delonge scias, ke lingvo estas ne nur komunikilo, sed ankaŭ konstruilo de identeco, signifo kaj sociaj rilatoj. Multaj tutmondaj krizoj, etnaj konfliktoj kaj eĉ diplomaciaj miskomprenoj havas siajn radikojn en la manko de komuna lingvo, aŭ en lingva malegaleco.

El la perspektivo de la lingva sociologio, kiam nacia aŭ potenca lingvo estas trudita kiel rimedo de internacia komunikado, ĉiam kreiĝas simbola kaj struktura malekvilibro. Parolantoj de tiu lingvo estas pretervole metitaj en pozicion de potenco kaj aliaj lingvoj en pozicion de malavantaĝo. Ĉi tiu diferenco povas konduki al sentoj de diskriminacio, kultura malegaleco kaj komunika maljusteco.

Dume, Esperanto ofertas malsaman sperton; tiu, kiu devenas de egaleca ideo.

Esperanto: Rompanta Lingvan Malegalecon

Esperanto estis kreita ne kiel ilo por la dominado de unu nacio super alia, sed kiel neŭtrala lingvo, kreaĵo de homa kunlaboro. D-ro Zamenhof, la fondinto de Esperanto, profunde komprenante, ke etnaj kaj lingvaj streĉiĝoj povas transformiĝi en profunde enradikiĝintajn malamikecojn, proponis ke la lingvo

ludu rolon en tri fundamentaj areoj:

1. Komunika egaleco inter homoj
En Esperanto, neniu “posedas” la lingvon. Ĉi tiu trajto malhelpas homojn senti sin neegalaj en la momento kiam ili eniras konversacion. El sociologia perspektivo, ĉi tio helpas krei horizontan interagadon; tio estas, rilatojn en kiuj potenco estas pli egale distribuita.

2. Redukti kulturajn miskomprenojn
Pli simpla, pli klara lingvo kun senesceptaj reguloj pavimas la vojon por pli preciza komunikado. En mondo kie malkonsentoj ofte baziĝas sur miskomprenoj, tia klareco povas ludi signifan rolon en reduktado de streĉiĝoj.

3. Fortigi transnacion kolektivan identecon
Esperanto kreis kulturalan komunumon; Socio en kiu homoj estas kunigitaj ne per nacieco sed per komunaj homaj valoroj.

Lingvo kaj Paco: Kiel egala komunikado kondukas al empatio?

El sociologia perspektivo, paco ne estas nur la foresto de milito; ĝi estas la ekzisto de stabilaj, komprenemaj kaj justaj sociaj rilatoj. Unu el la ĉefaj radikoj de empatio estas la kapablo aŭskulti la spertojn de aliaj sen juĝado aŭ supereco.

Esperanto helpas krei tiajn spacojn per pluraj mekanismoj:

1. Rompi simbolajn limojn
Kiam du homoj el du malsamaj landoj povas interagi sur egala nivelo, la sociaj kaj mensaj limoj inter ili malfortiĝas. Esperanto provizis ĉi tiun sperton por miloj da homoj.

2. Krei komunan kulturalan sperton
Aranĝoj kiel la Universala Kongreso de Esperanto

aŭ la vastaj retoj de gastigado kaj vojaĝoj en la Esperanta komunumo kondukas homojn al pozitiva, ne-dominanta kultura kontakto. Ĉi tiu speco de kontakto, male al kontakto miksita kun malegaleco, kondukas al pliigita socia fido kaj reduktado de stereotipoj.

3. Fortigi solidarecon per libervola lernado

Homoj, kiuj lernas Esperanton, ofte eniras ĉi tiun kampon kun moralaj kaj pacamaj motivoj. Ĉi tiu komuna valoro helpas krei ligantan socian kapitalon inter ili, specon de kapitalo, kiu estas esenca por daŭripova paco.

Kial ni bezonas tian lingvon hodiaŭ pli ol iam ajn?

La mondo hodiaŭ alfrontas kompleksajn defiojn:

Kreskanta enmigrado, la kreskado de ekstrema naciismo, la disvastiĝo de ciberspaco, kiu, sen multkultura legopovo, instigas miskomprenojn, kaj la formado de socio, en kiu translingva kaj translima komunikado estas esenca.

En tia situacio, Esperanto povas ludi efikan rolon kiel eduka kaj kultura ilo:

- Instruado de Esperanto en lernejoj povas helpi fortigi pac-orientitajn sintenojn.
- Ĝia disvastiĝo en plurlingvaj socioj povas redukti la streĉiĝojn kaŭzitajn de lingva supereco.
- Ĝia uzo en civitanaj asocioj kaj interkultura dialogo povas plifortigi socian kunlaboron.

Fine, kiel sociologo, mi kredas, ke daŭripova paco ne eblas sen komunika justeco.

Mondo, en kiu iuj nacioj ĝuas lingvan potencon kaj aliaj estas devigitaj adopti alian lingvon por esti vidataj, estas mondo moviĝanta al simbolaj kaj finfine realaj konfliktoj.

Esperanto invitas nin al estonteco, en kiu:

- homaj rilatoj baziĝas sur egaleco,
- kulturoj interagis sen timo aŭ sentoj de malsupereco,
- kaj tutmondaj civitanoj povas vidi sin kiel membroj de sama homa komunumo.

Kvankam Esperanto ne estas la sola vojo, ĝi estas grava simbolo de la homa volo malfermi la pordojn de paco per lingvo; vojo, kiu povas ŝajni simpla, sed ĝi estas la plej fundamenta ilo por konstrui pli sekuran, pli afablan kaj pli justan mondon.

INTERNACIA LITERATURA ESPERANTA KONKURSO

“HRISTO GOROV-HRIMA” – 2026

Hristo Gorov – Hrima estis unu el la plej elstaraj bulgaraj esperantistoj, talenta Esperanta verkisto, poeto, tradukisto kaj publicisto. Bulgara Esperanto-Asocio anoncas Internacian Esperantan Literaturan Konkurson. En la konkurso povos partopreni geesperantistoj el ĉiuj landoj. La konkurso estos por *eseo*. **La temo de la eseo estas:**

“MIA LA PLEJ BELA ESPERANTO- REMEMORO”

Ĉiu aŭtoro rajtas partopreni per unu eseo, originale verkita en Esperanto. La verko estu tajpita komputile kaj ĉiu aŭtoro nepre uzu Esperantan alfabeton per supersignoj. La aŭtoroj indiku sian sekson (inan aŭ viran). La verkoj estu subskribitaj per la vera nomo de la aŭtoro, estu plena poŝtadreso, telefono kaj interretadreso. La eseoj estu maksimume 3-paĝaj, formato A4, la literoj estu Times New Roman - 12 punktaj. **La gajnintoj ricevos valorajn premiojn.**

Bonvolu sendi viajn kontribuojn ĝis la 30-a de septembro 2026 al Georgi Mihalkov, prezidanto de la ĵurio, retadreso:

e-mail: modest.mihalkov@gmail.com

Kien Universala Esperanto-Asocio?

Ian Fantom

2025-12-18

En 2024 Gbeglo Koffi kaj mi entreprenis esploron pri la funkciado de la Komitato de UEA. Koffi estis Estrarano pri Afriko de 1998 ĝis 2004. En Limé, Togolando, li kun Hans Bakker establis lernejon kiu instruas Esperanton. Mi mem gvidis la informadon en Britio en la fruaj sepdekaj jaroj, kiam ni lanĉis Esperantan Parlamentan Grupon. Membris du jarojn poste la plimulto de la malsupra ĉambro de la parlamento. Lastatempe ni ambaŭ fariĝis scivolemaj pri la nuntempa situacio. Ni ne estis la solaj.

Ni decidis fari enketon pri la funkciado de la Komitato de UEA, por esplori pri sintenoj de Komitatanoj: ĝis kiu grado ili reprezentas la elektintojn, kio estas ilia vizio por Esperanto kaj la asocio, ks. Koffi estis Observanto en la Komitato, kaj do rajtis distribui la Demandilon kvazaŭ li estus Komitatano. Ni analizis la rezultojn, kaj pretigis raporton.

En 2025 ni rimarkis, ke prezidantoj de UEA nuntempe diskutigas siajn strategiajn planojn fine de sia oficperiodo, kaj tiel la afero daŭras. En la maja numero de Esperanto mi atentigis pri tio. Tuj post la elekto de la nova Prezidanto estis distribuita diskutdokumento pri nova strategio. Do ŝajne ia sukceso. Mi korespondis pri tio kun la nova Prezidanto, sed mi ne sentis, ke tio helpas solvi la problemojn de UEA. La dokumento estas bele elmetita, kun senrilataj duonpaĝaj bildoj; ĝi tuj pensigis min pri la ĉefpaĝo de British Council! Sed dum British Council celis la publikon, la Strategia Plano celis la proprajn membrojn.

Fine Koffi kaj mi decidis publikigi nian raporton

Kien Universala Esperanto-Asocio? Enketo kaj historia evoluo

en libroformo, por ke ĝi estu legebla al ĉiuj. Komplemente al la esplorraporto ni inkluzivis duan parton, pri la historia evoluo de la nuna situacio, kaj pri demandoj por la estonteco. Ni demandas, ekzemple, de kie fontos la nova Esperanto-movado. Temas ne nur pri UEA, sed ankaŭ pri Esperanto ĝenerale. Ni esperas, ke tiu historio helpas ankaŭ al membroj de aliaj asocioj, ekzemple kontraŭmilitaj asocioj, por rekonigi la simptomojn, kaj plani siajn reagojn por ke la agado povu prosperi.

La libron eldonis Remit Press (<https://remitpress.uk/>). La retejo havas ligojn kun kelkaj revendistoj.

Jalda kaj Hafez

Jalda estas la plej longa nokto de la jaro, 21-a de decembro kaj la lasta nokto de irana naŭa monato. Irananoj festas tiun nokton ĉar ĝi heroldas la alvenon de la vintro. Oni kolektiĝas, manĝas nuksojn kaj fruktojn (speciale granaton kaj akvomelonon) kaj babilas. Alia kutimo estas legi gazalojn de Hafez. Okaze de tiu nokto, mi tradukis gazalon de Hafez, en kiu li aludis al Jalda kiel simbolo de mallumo.

Keyhan Sayadpour

Gazalo 232

*Mi volas se sufiĉos mia kapabl-nivelo,
Fari ion kun la celo de malĝoj-forpelo.
Kor-kvieto ne estas diskutej' por kontraŭaj,
Se foriros demono, ja envenos anĝelo.
Sido kun diktatoroj mallumas kiel Jalda,
Ricevu lumon de la suno, ne de malbelo!
Ĉe la pordo de malhumana kruela mondo,
Ĝis kiam vi atendas foriron de kruelo?
Por trovi trezoron ne forlasu almozpeton,
Per rigard' al preterpasanto sub la ĉielo!
Kaj bonaj kaj malbonaj prezentas siajn varojn,
Serĉante akcepton kaj elekton de l' panelo.
Am-najtingalo! Petu vivdaŭron ĉar finfine,
Al ĝardeno venos flor-branĉo kaj herb-mantelo!
Ingoro de Hafez pri ĉi mondo ne mirindas,
Ignoras tiu, kiu drinkis de l' vinbotelo.*

Bonvenon "Hafez"!

"Antaŭ kelkaj monatoj, naskiĝis la nepo de karestimata energioplana irana esperantisto, Inĝeniero Mamduhi. Oni nomis lin Hafez, la nomo de la fama irana poeto. Okaze de tiu evento kaj danke al ĉiuj instigoj kaj energioj kiujn donis al mi lia avo dum la traduko de 'La Florejo' de Sadio, mi komencis traduki gazalaron de Hafez. Por via informo, William Auld kaj D-ro MH Saheb-Zamani jam tradukis 17 gazalojn kaj publikigis ilin en la libro 'Hafez en 30 lingvoj'. La tuta nombro de la gazaloj superas tricent."

D-ro Keyhan Sayadpour

خوش آمدی، «حافظ»!

چند ماه پیش، نوه یکی از اسپرانست‌های ایرانی پرشور و دوست‌داشتنی، مهندس مهدی، چشم به جهان گشود. نام او را به یاد شاعر نام‌آور ایران «حافظ» نهادند. به پاس این رخداد فرخنده و با پاس از همه تشویق‌ها و انرژی‌هایی که پدر بزرگش در جریان ترجمه «گلستان» سعدی به من ارزانی داشت، دست به ترجمه غزل‌های حافظ زدم. برای آگاهی‌تان، ویلیام آلد و دکتر صاحب‌زمانی پیش‌تر هفده غزل را به اسپرانسو برگردانده و در کتاب «حافظ به سی زبان» منتشر کرده‌اند. شاکر گل غزل‌های حافظ از سصد فراتر می‌رود. دکتر کیان صیادپور

غزل شماره ۲

Gazalo 2

Kiaj estas la nobleca faro kaj mia misfaro,
Kiom malsamaj estas tiuj du vojoj en komparo.
Ja enuigis min monaĥejo kaj fraŭda vestaĵo.
Kie estas Zoroastra preĝejo kaj vina flaro?
Kompleta spirit' ne rilatas al kredoj kaj ordonoj.
Foraj estas l' orator-prelego kaj son' de gitaro.
Malmikaj koroj ne komprenas la vizaĝon de l' amik'.
Senluma lamp' tute ne rilatas al sun-radiaro.
Ĉar mia okul-ornamo estas via pied-polvo,
Nenien mi povas foriri de vi kaj via karo.
Pro mentono-pomo ne devojiĝu, ĉar estas putoj!
Kien rapide hastas mia koro, sen ajna klaro?
Kiom dolĉa estas la rememor' pri kunest-eraro,
La riproĉoj kun amaro kaj koketoj sen avaro.
Ho la amiko, ne petu pacon kaj dormon de Hafez!
Paco, pacienco kaj dormo; estas granda eraro!

صلاح کار کجا و من خراب کجا
بین تفاوت ره گز کجا بست تابه کجا
دل ز صومعه بگرفت و خرقة سالوس
کجا بست دیرمغان و شراب ناب کجا
چه نسبت است به رندی صلاح و تقوارا
سماع و عطا کجا نغمه رباب کجا
ز روی دوست دل دشمنان چه دریابد
چراغ مرده کجا شمع آفتاب کجا
حوکلی منیش ماخان آستان شامست
تکبارویم نفرما از این جناب کجا
مبین به سبب زخندان که چاه در راه است
کجایی روی ای دل بدین شتاب کجا
شد که باد خوشش باد و روزگار وصال
خود آن کرشمه کجا رفت و آن عتاب کجا
قرار و خواب ز حافظ طمع مدارای دوست
قرار چیست صبوری کدام و خواب کجا

غزل شماره ۳

Gazalo 3

Se ekposedus mian koron tiu turkino ŝiraza,
Mi donus Samarkandon kaj Buĥaron por makul' ŝia!
Donu verŝistin' el eterna vin', manka paradize
apud Roknabad rivereto kaj la parko Moskea.
Ve, por la ĉarmaj ciganoj de ĉi tiu kaos-urbo,
kiuj ŝtelis mian pacon, kiel homo riĉo-raba.
Mia malperfekta am' ne aldonas al karul-belo,
Ŝminkon aŭ tatuon ja ne bezonas vizaĝo bela.
De la kreskanta beleco de Jozefo mi eklernis.
ke amo povas ŝiri la virt-vualon de Zulejĥa.
Mi preĝos por vi, ĉu vi insultas, ĉu vi malbenas min,
Eĉ firespond' beligas rubenlipojn de bonhumora.
Aŭskultu miajn konsilojn, ĉar ŝatas pli ol la vivon,
feliĉaj junuloj, admonon de saĝulo maljuna.
Kantu pri am' kaj vin', ne serĉu sekretojn de la vivo,
ĉar ĉi enigmon jam ne solvis nek solvos iu saĝa!
Hafez, vi verkis gazalon, verŝis perlon, cantu bele!
Ĉar la ĉiel' metos Plejad-kolĉenon sur verso via.

اگر آن ترک شیرازی به دست آرد دل ما را
به خال هندویش بششم سمرقند و بخارا را! شیا!
ده ساقی می بانی که درخت نخابی یافت
کنار آب رکن آباد و گلشت مصلارا
فغان کاین لولیان شوخ شیرین کار شهر آشوب
چنان بروند صبر از دل که ترکان خوان بغارا
ز عشق ناتمام باحال یار مستغنی است
به آب و رنگ و خال و خط چه حاجت روی زیارا
من از آن حسن روزافزون که یوسف داشت و التم
که عشق از برده عصمت برون آرد زینجارا
اگر دشنام فرمائی و کز نفرین دعا گویم
جواب تلخ می زند لب لعل سکر خارا
نصیحت کوش کن جانانه از جان دوست تراند
جوانان سعادتمند سیر و انار
حدیث از مطرب و می کو را ز در کتر جو
که گس نکشود و نکشاید به حکمت این معار
غزل گفتی و در مستی یار و خوش بخوان حافظ
که بر نظم تو اشاند فلک عهد شیرارا

غزل شماره ۴

Gazalo 4

Ho venteto! Diru ja al tiu svelta gazel':
Al monto kaj dezerto vi forsendis min tiel!
Kial ne demandas suker-vendist', vivu longe,
la sukero-manĝanta papago fartas kiel?
Ho flor'! Demandi pri la mania najtingalo
Ĉu al vi ne permesis viaj fiero kaj bel'?
Ne eblas kapti saĝ-birdon per kaptil' kaj reto!
Nur per afabl' kaj kondukt' eblas pensemul-alpel'!
Mi ne scias kial ne koloras intimece,
nigra-okula svelta lun-vizaĝa anĝel'.
Kiam vi sidas kun amikoj kaj drinkas vinon,
Rememorigu pri la amantoj kun ama ŝancel'!
Ne troveblas manko sur via vizaĝ' krom tio,
Ke bela vizaĝ' estas sen afablo kaj fidel'.
Ne mirindas se Kriston la kanto de Venuso
Pro l' parol' de Hafez, dancigu sur la ĉiel'.

صبا به لطف بگو آن غزال رخسارا
که سرب کوه و سامان تو داده ای مارا
سگر فروش که عمرش دراز باد چرا
تقدیر کند طوطی سگر خارا
غور حسنت اجازت مکنز ادای گل
که بر سنی کنی غدیب شدارا
به خلق و لطف توان کرد صید ابل نظر
به بند و دام مکن ز مرغ دانارا
ندانم از چه سبب رنگ آشنایی نیست
سی قدان به چشم ماه سیارا
چو جاسیب نشینی و بادیه سیالی
به باد و ارجمان باد سیارا
جز این قدر توان گفت در حال تو عیب
که وضع مهر و وفا نیست روی زیارا
در آسمان نه عیب که به گفته حافظ
سرود زمره به رقص آورد میسارا

اسپرانتو در یونسکو: صدای برابری زبانی از سمرقند

چهل و سومین کنفرانس عمومی یونسکو از ۳۰ اکتبر تا ۱۳ نوامبر ۲۰۲۵ در سمرقند ازبکستان برگزار شد و نمایندگان از تقریباً تمام ۱۹۴ کشور عضو را گرد هم آورد. به مدت دو هفته، نمایندگان جهان در مورد آموزش، علم و فرهنگ در منطقه‌ای که نماد جاده ابریشم و گفتگوی بین فرهنگی است، بحث و گفتگو کردند. در این رویداد، یک هیئت هفت نفره از انجمن جهانی اسپرانتو، از جمله اسپوار کاساتی، اهل جمهوری دموکراتیک کنگو، نیز حضور داشتند. اسپوار کاساتی (Espoir Kasati) در متنی طولانی که برای **esperanto-afriko.org** نوشته، درباره فعالیت‌های انجام شده توسط هیئت UEA در سمرقند می‌گوید.

سازمان‌های مردم‌نهاد با هدف آگاه‌سازی آنها از اهمیت اسپرانتو و در نتیجه درخواست حمایت آنها از اسپرانتو.

شایان ذکر است که در طول این کنفرانس، زبان سواحیلی موفق شد به عنوان زبان کاری رسمی مجمع عمومی یونسکو انتخاب شود. ما آموختیم که چگونه زبان سواحیلی موفق شد و چگونه می‌توانیم برای اسپرانتو نیز گام برداریم. موفقیت زبان سواحیلی الهام‌بخش ما بوده و همچنین مسیر اسپرانتوزبانان را روشن کرده است، اگرچه زبان سواحیلی از حمایت قوی کشورهای عضو در کشورهای شرق آفریقا، که به طور گسترده در آنها صحبت می‌شود، برخوردار بوده است.

در جریان بحث در مورد سیاست‌های کلی، میریو گروژان به نمایندگی از هیئت UEA سخنرانی کرد. او در سخنرانی خود از کشورهای عضو خواست تا اهمیت اسپرانتو را برای ارتباطات بین‌المللی و تبادلات بین فرهنگی بین مردم جهان در نظر بگیرند. او به دو قطعه‌نامه‌ای که یونسکو در سال‌های ۱۹۵۴ و ۱۹۸۵ به

موجب آنها ارزش اسپرانتو را به رسمیت شناخته است، اشاره کرد. علاوه بر این، میریو جملاتی اضافه کرد که می‌گفت: همانطور که زبان سواحیلی در شرق آفریقا از مرزها عبور می‌کند، اسپرانتو نیز از مرزها در سراسر جهان

به مدت پانزده روز در سمرقند، شهر تاریخی مهم ازبکستان در امتداد جاده ابریشم، بیش از ۴۵۰۰ نفر، از جمله دیپلمات‌های کشورهای عضو یونسکو و نمایندگان سازمان‌های غیردولتی، به عنوان بخشی از چهل و سومین کنفرانس

عمومی یونسکو، گرد هم آمدند. سازمان جهانی اسپرانتو (UEA) توسط یک هیئت بین‌المللی متشکل از میریو گروژان^۱ (سوئیس)، فرانسوا لوزاکومو^۲ (فرانسه)، نینگنا وی^۳ (چین)، ناتالی کسler^۴ (فرانسه)، اسپوار نگوما کاساتی^۵ (جمهوری دموکراتیک کنگو)، مکس گارسیا^۶ (اسپانیا)، شاه احمد موتالوف^۷ (ازبکستان) نمایندگی می‌شد.

در طول مدت کنفرانس، کار ما عبارت بود از: توزیع برنامه‌هایی که ۲۶ جولای را به عنوان روز جهانی اسپرانتو پیشنهاد می‌کردند؛ تماس با دیپلمات‌های کشورهای عضو یونسکو؛ تماس با نمایندگان سایر

ما اسپرانتوزبانان دو
توصیه برای یونسکو
داشتیم، یکی اینکه
۲۶ ژوئیه را به عنوان
روز جهانی اسپرانتو
به رسمیت بشناسد و
دیگر اینکه اسپرانتو
را در فهرست میراث
ناملموس ثبت کند.

Mireille Grosjean ۱

François Lojacommo ۲

Ningna Wei ۳

Nathalie Kesler ۴

Espoir Ngoma Kasati ۵

Max Garcia ۶

Shah-Ahmad Mutalov ۷

جایزه آکادمی علوم فرانسه به عضو آکادمی اسپرانتو

دانشمند دانهارکی و عضو آکادمی اسپرانتو به پاس
پژوهش‌های فیزیک نظری جایزه آمپر فرانسه را
دریافت کرد.

یسپر یاکوبسن، اسپرانتودان برجسته و استاد فیزیک نظری در پاریس، به‌تازگی
همراه با همکار دیرینه‌اش هوبرت سالور موفق به دریافت جایزه معتبر آمپر
از سوی آکادمی علوم فرانسه شد. این جایزه که با حمایت شرکت برق فرانسه
(EDF) اهدا می‌شود، یکی از مهم‌ترین افتخارات علمی در حوزه فیزیک و
ریاضیات به شمار می‌رود

در روزهای اخیر خبر مهمی در محافل علمی و فرهنگی جهان
منتشر شد: «یسپر یاکوبسن» (Jesper Jacobsen)، پژوهشگر
برجسته در حوزه فیزیک نظری و ریاضیات، موفق به دریافت
یکی از معتبرترین جوایز علمی شد. این جایزه نه تنها تأییدی
بر دستاوردهای علمی اوست، بلکه جایگاه ویژه او به‌عنوان یک
اسپرانتودان فعال را نیز برجسته می‌سازد.

یاکوبسن سال‌هاست که در زمینه مدل‌های آماری و سیستم‌های
پیچیده فعالیت می‌کند و تحقیقات او در این حوزه مورد توجه
جامعه علمی بین‌المللی قرار گرفته است. نظریات او به درک
بهتر رفتار سیستم‌های فیزیکی و ریاضی کمک کرده و راهگشای
پژوهش‌های جدید در علوم پایه بوده است. اما آنچه یاکوبسن را
از بسیاری دیگر متمایز می‌کند پیوند عمیق او با زبان بین‌المللی
اسپرانتو است.

اسپرانتو و علم؛ پلی میان فرهنگ‌ها

یاکوبسن از جمله دانشمندانی است که باور دارد علم باید مرزهای
زبانی و ملی را در نوردد. او بارها تأکید کرده است که اسپرانتو
می‌تواند به عنوان زبان مشترک، ارتباط میان دانشمندان جهان
را تسهیل کند و مانع از انحصار دانش در چارچوب‌های زبانی
خاص شود. به همین دلیل، او در سخنرانی‌ها و نوشته‌های خود
همواره از اسپرانتو به‌عنوان ابزاری برای گسترش دانش جهانی
دفاع کرده است.

عبور می‌کند. این جمله به درستی این دو زبان را مقایسه نمی‌کند، اما مقیاسی
از ارتباط را بر اساس استفاده همگانی از دیدگاه ارتباطات و بین فرهنگی
نشان می‌دهد. ما اسپرانتوزبانان از طریق این سخنرانی دو توصیه برای یونسکو
داشتیم، یکی اینکه ۲۶ ژوئیه را به عنوان روز جهانی اسپرانتو به رسمیت
بشناسد و دیگر اینکه اسپرانتو را در فهرست میراث ناملموس ثبت کند، علاوه
بر این، دو اولویت را نیز ذکر کردیم: آفریقا و زنان.

هیئت ما به دلیل ترکیبش بسیار کنجکاو بود. چندین دیپلمات، به ویژه آنهایی
که اسپرانتو نمی‌دانستند، با کمال میل پذیرفتند که با ما تبادل نظر کنند و
سپس تعامل داشته باشند. ما توسط مقامات محلی ازبکستان برای صرف غذای
مشترک در رستورانی که غذای سنتی خوشمزه (پلوف^۱) در آن یافت می‌شود،
دعوت شدیم. همچنین توسط یک استاد زبان‌شناسی انگلیسی به دانشگاه
زبان‌های خارجی دعوت شدیم. در آنجا میرو گروژان نیز در مقابل دوازده
دانشجوی برجسته در مورد اسپرانتو سخنرانی کرد. برای ایشان بسیار جالب
بود که ببینند چگونه افرادی از قاره‌های مختلف، هیئتی را تشکیل دادند،
همه از کشورهای مختلف، و توانستند از طریق اسپرانتو یکدیگر را درک کنند.
مشارکت ما مثبت بود زیرا اسپرانتو توسط یک هیئت واقعاً بین‌المللی در چنین
کنفرانس سطح بالایی ترویج شد.

ما همچنین از آقای آناتولی لونسوف^۲، سخنران و نویسنده قدیمی اسپرانتو
در سمرقند، دیدن کردیم. همچنین در منزل آدرین تانر، سخنران اسپرانتو و
مترجم حرفه‌ای که توسط یونسکو برای ترجمه از روسی و انگلیسی به فرانسوی
و برعکس استخدام شده بود، اقامت داشتیم. ما فیلمی در مورد فعالیت‌های
مختلف آناتولی لونسوف برای اسپرانتو در سمرقند و ازبکستان به طور
کلی تماشا کردیم و از او هدایایی دریافت کردیم. او مردی بسیار مهربان،
خوش‌صبت و مهمان‌نواز بود و همچنین کتابی را که او و برادرش در مورد
تاریخ جنبش اسپرانتو در آسیای میانه نوشته بودند، اهدا کرد. این کتاب حجم
زیادی دارد و تاریخ غنی اسپرانتو را در آن بخش از قاره برجسته می‌کند.

کنفرانس تمام شد، همه ما به خانه برگشتیم. اکنون وظیفه ما همکاری نزدیک
با این دیپلمات‌ها و پیشبرد تلاش‌هایمان برای موفقیت کامل این دو هدف با
همکاری کشورهای عضو یونسکو است.

اسپرانتو به اقیانوسیه بازمی‌گردد: ملبورن میزبان بزرگ‌ترین گردهمایی جهانی سخنوران زبان بین‌المللی در سال ۲۰۲۷

جهانی را تصور کنید که در آن هزاران نفر از بیش از ۶۰ کشور جهان، نه برای صحبت به زبان انگلیسی، بلکه برای گفت‌وگو به زبانی صلح‌آمیز، برابر و بین‌المللی، گرد هم می‌آیند. این واقعیت سالانه‌ی جامعه‌ی اسپرانتو است. اکنون، این رویداد چشم‌اندازی خیره‌کننده دارد: بازگشت به اقیانوسیه پس از سه دهه. سازمان جهانی اسپرانتو (UEA) با خرسندی اعلام کرده است که یکصد و دوازدهمین همایش جهانی اسپرانتو (UK) از اول تا هشتم جولای ۲۰۲۷ (۱۰ تا ۱۷ تیر ۱۴۰۶) در شهر زیبا و پویای ملبورن/نارم استرالیا برگزار خواهد شد.

است که تاریخی دست‌کم ۴۰,۰۰۰ ساله را در خود جای داده است. استفاده از این نام، نشان‌دهنده احترام به فرهنگ عمیق، داستان‌های آفرینش و ارتباط ناگسستی مردمان اولیه با آب و خاک این سرزمین است.

زیرساخت عالی و میزبانی گرم

ملبورن با سالن‌های مدرن همایش، شبکه حمل و نقل کارآمد، گزینه‌های گسترده اقامتی و مهمان‌نوازی افسانه‌ای ساکنانش، کاملاً برای میزبانی چنین رویداد بزرگی مجهز است. UEA از دعوت انجمن اسپرانتو استرالیا (AEA) و انجمن اسپرانتو ملبورن (MEA) سپاسگزار است. جنبش اسپرانتو در استرالیا تاریخچه‌ای طولانی و فعال دارد و ملبورن برای دهه‌ها کانون مهم این فعالیت بوده است.

آیا شما هم خواهید آمد؟

برای تشویق به شرکت کردن هر چه بیشتر، تاریخ صدودوازدهمین همایش جهانی اسپرانتو کمی زودتر از موعد معمول (اوایل جولای) تنظیم شده است. تخفیف ویژه برای ثبت‌نام زودهنگام: UEA یک نرخ ثبت‌نام ویژه و تخفیف‌دار منحصر به فرد برای شرکت‌کنندگانی در نظر گرفته است که در یکصد و یازدهمین همایش جهانی در شهر گراتس اتریش (۲۰۲۶) حضور یابند و هم‌زمان در آنجا برای همایش ملبورن ثبت‌نام کنند. این طرح فرصتی است برای تقدیر از شرکت‌کنندگان همیشگی و وفادار همایش‌های جهانی.

لینک ثبت‌نام آنلاین برای همایش ملبورن در ابتدای همایش گراتس (۲۰۲۶) فعال خواهد شد. اگر هنوز برای همایش گراتس ثبت‌نام نکرده‌اید، می‌توانید از طریق لینک زیر اقدام کنید:

<https://uk.esperanto.net>

جمع‌بندی:

همایش جهانی اسپرانتو تنها یک همایش زبان‌شناسی نیست؛ یک جشن فرهنگی بین‌المللی، یک تجربه انسانی منحصر به فرد و نمایی زنده از این ایده است که می‌توان با زبانی مشترک، ساده و عادلانه، پلی میان فرهنگ‌ها و ملت‌ها ساخت. ملبورن در سال ۲۰۲۷، میزبان این جشن بزرگ دوستی خواهد بود. آیا شما بخشی از این تجربه تاریخی خواهید بود؟

برگرفته از: بیانیه مطبوعاتی شماره ۱۲۷۰ سازمان جهانی اسپرانتو (<https://uea.org/gk/1270a1>)

پس از ۳۰ سال: بازگشتی تاریخی

این همایش تنها دومین بار است که در قاره اقیانوسیه برگزار می‌شود. آخرین بار در سال ۱۹۹۷ و در شهر آدلاید بود که اسپرانتوزبانان این قاره را به روی خود گشودند. حالا پس از دقیقاً ۳۰ سال، این جنبش زبانی بار دیگر پیوند خود با این نقطه از جهان را تجدید می‌کند. این بازگشت، نمادی قدرتمند از پویایی، تداوم و گستره واقعاً جهانی زبان اسپرانتو است و تعهد UEA را برای دسترس‌پذیر کردن مهم‌ترین رویداد خود برای تمام علاقه‌مندان در سراسر گیتی نشان می‌دهد.

ملبورن: گوهری فرهنگی در انتهای دنیا

ملبورن، پایتخت ایالت ویکتوریا، به درستی «پایتخت فرهنگی استرالیا» نامیده می‌شود. این شهر مدرن که در سال ۱۸۳۵ تأسیس شد، با ترکیب منحصر به فردی از زندگی فرهنگی غنی، جامعه‌ای چندملیتی و سرزنده، و مؤسسات آموزشی در سطح جهانی (مانند دانشگاه ملبورن) شناخته می‌شود. از ساختمان نمایشگاه سلطنتی (Reĝa Ekspozicia Konstruaĵo) که در فهرست میراث جهانی یونسکو ثبت شده تا باغ‌های کارلتون، این شهر بستری ایده‌آل برای یک رویداد بین‌المللی است.

تجربه‌ای فراموش‌نشدنی: از رود یارا تا بازار تاریخی ملکه ویکتوریا

شرکت‌کنندگان در همایش فرصت کشف جذابیت‌های ملبورن را خواهند داشت: قدم زدن در حاشیه رودخانه یارا، گشت و گذار در بازار تاریخی ملکه ویکتوریا، بازدید از ساحل محبوب سنت کیلدا و گم شدن در میان کوچه‌های رنگارنگ شهر که پر از کافه‌های دنج، گالری‌های هنری و نقاشی‌های دیواری خیره‌کننده است. تنوع غذایی در ملبورن نیز افسانه‌ای است و هر ذائقه‌ای را سیراب می‌کند. جای تعجب نیست که مردم محلی با علاقه این شهر را «ملبز» (Melbs) - شکل مختصر و خودمانی ملبورن - صدا می‌زنند.

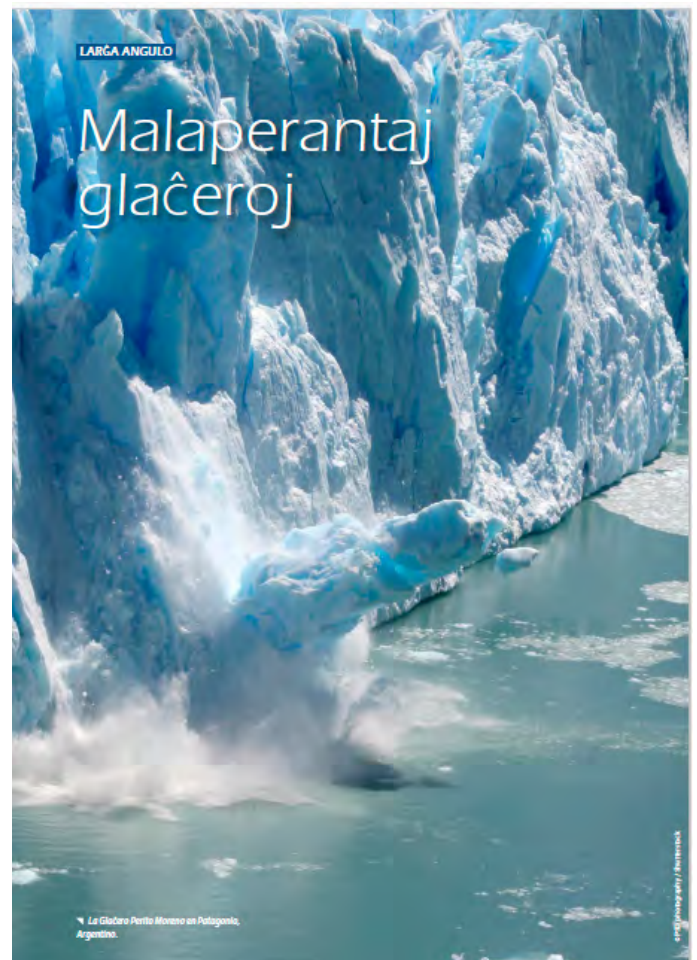
احترام به ریشه‌های کهن: سرزمین ملت کولین

UEA با احترام فراوان به تاریخ و فرهنگ کهن این سرزمین اشاره می‌کند. ملبورن بر زمین‌های سنتی «ملت کولین» بنا شده است. نام سنتی این منطقه در زبان‌های بومی «ووی‌وورونگ» و «بون‌وورونگ»، نارم یا نارم ثبت شده

از بین رفتن یخچال‌های طبیعی

منبع: نسخه اسپرانتوی پیام یونسکو ژانویه/مارس ۲۰۲۵

مترجم: نازی صولت

یخچال‌های طبیعی با سرعت نگران‌کننده‌ای در حال ذوب شدن هستند. این خبر خوبی برای سیاره ما نیست. هجوم آب ناشی از ذوب یخچال‌های طبیعی، چرخه آب را مختل کرده، سطح دریاها را بالا برده و مناطق ساحلی را تهدید می‌کند. سال ۲۰۲۵ که سال بین‌المللی حفاظت از یخچال‌های طبیعی از طرف سازمان ملل متحد اعلام شده، فرصتی مناسب برای تأمل در مورد عواقب این پدیده است. رویکرد موثر برای حل این مشکل جدی تنها با کاهش قابل توجه انتشار گازهای گلخانه‌ای قابل دستیابی است.

سوئیس در مدت دو سال گذشته بیش از سال‌های ۱۹۶۰ تا ۱۹۹۰ (یعنی در مدت سی سال) ذوب شده‌اند. افزایش دما و بارش کم برف، حجم آنها را بین سال‌های ۲۰۲۲ تا ۲۰۲۳، ۱۰ درصد کاهش داده است.

سوئیس نیز از این قاعده مستثنی نیست. برای چندین دهه، بخشی از کرایوسفر سیاره که شامل توده‌های یخی، برف و زمین یخ‌زده

در حال حاضر تقریباً ۱۴۰۰ یخچال طبیعی وجود دارد؛ چه تعداد از آنها در آینده وجود خواهند داشت؟ این سوال شاید چند دهه پیش، پوچ به نظر می‌رسید، اما حالا دیگر نه. مطالعه‌ای که توسط آکادمی علوم سوئیس انجام شد و در سپتامبر ۲۰۲۳ منتشر شده است، تصویری بدبینانه را ترسیم می‌کند. دانشمندان نه تنها از ذوب پیش‌بینی شده یخ‌ها، بلکه از شتاب چشمگیر آن، نگرانند. ارقام تکان‌دهنده هستند: به گفته کارشناسان، یخچال‌های طبیعی

اکوسیستم‌های زیر آنها کشف نشده است.

اول و مهم‌تر از همه، پیامدهای فوری، مستقیم و مستندی وجود دارد: تهدید تنوع زیستی؛ بسیاری از گونه‌های گیاهی - مانند خزها و گل‌سنگ‌ها - و گونه‌های جانوری - از جمله خرس قطبی - در حال حاضر از تغییرات محیط زیست خود رنج می‌برند. اما عواقب آن فراتر از اکوسیستم‌های یخی است.

زنجیره‌ای از پیامدها

برف، لایه‌های منجمد دائمی و یخچال‌های طبیعی، نقش کلیدی در عملکرد سیستم آب و هوا و چرخه هیدرولوژیکی ایفا می‌کنند. حدود ۷۰ درصد آب شیرین کره زمین به صورت برف یا یخ وجود دارد، بنابراین یخچال‌های طبیعی برای تأمین آب میلیون‌ها انسان، ضروری هستند.

آب ناشی از ذوب یخچال‌های طبیعی، با سرریز شدن دریاچه‌های یخچالی باعث افزایش خطر سیل می‌شود. طبق گزارش یونسکو، حدود هزار دریاچه از این دست در آسیای مرکزی، تهدیدی برای اهالی ساکن، محسوب می‌شوند. برعکس، مناطق دیگری که در پایین دست رودخانه‌های تغذیه شده از یخچال‌های طبیعی قرار دارند، با کمبود آب مواجه هستند.

علاوه بر این، هجوم آب ناشی از ذوب یخچال‌های طبیعی به افزایش سطح دریاها کمک می‌کند. این امر فرسایش ساحلی را افزایش می‌دهد و بسیاری از جزایر را در معرض خطر غرق شدن قرار داده و معیشت جوامع ساحلی را تهدید می‌کند. از سال

است، چه به صورت دائمی (زمین همواره یخ‌زده)، دریای یخی، یخچال‌های طبیعی، صفحات یخی (گرینلند و قطب جنوب)، و چه به صورت برف فصلی یا دریاچه و رودخانه یخی - در معرض تهدید بوده‌اند.

در سراسر جهان، یخچال‌های طبیعی - توده‌های عظیم یخ که حدود ۱۰ درصد از سطح زمین را می‌پوشانند، با حرکت آهسته - در حال عقب‌نشینی هستند. طبق داده‌های یونسکو تا سال ۲۱۰۰ ممکن است بین ۷۸ تا ۹۷ درصد حجم آنها در رشته‌کوه‌های گرمسیری آند، از بین برود. کورونا، آخرین یخچال طبیعی ونزوئلا، اکنون فقط در خاطره‌ها وجود دارد. طبق مطالعه‌ای که توسط بانک توسعه اوراسیا انجام شده است، در آسیای مرکزی، یخچال‌های طبیعی کوه‌های تیان‌شان و پامیر، دو رشته کوه اصلی منطقه، در طول ۶۰ سال گذشته تا ۳۰ درصد حجم خود را از دست داده‌اند. تخمین زده شده که آخرین یخچال‌های طبیعی آفریقا، کوه کلیمانجارو، تا سال ۲۰۵۰ ناپدید شوند.

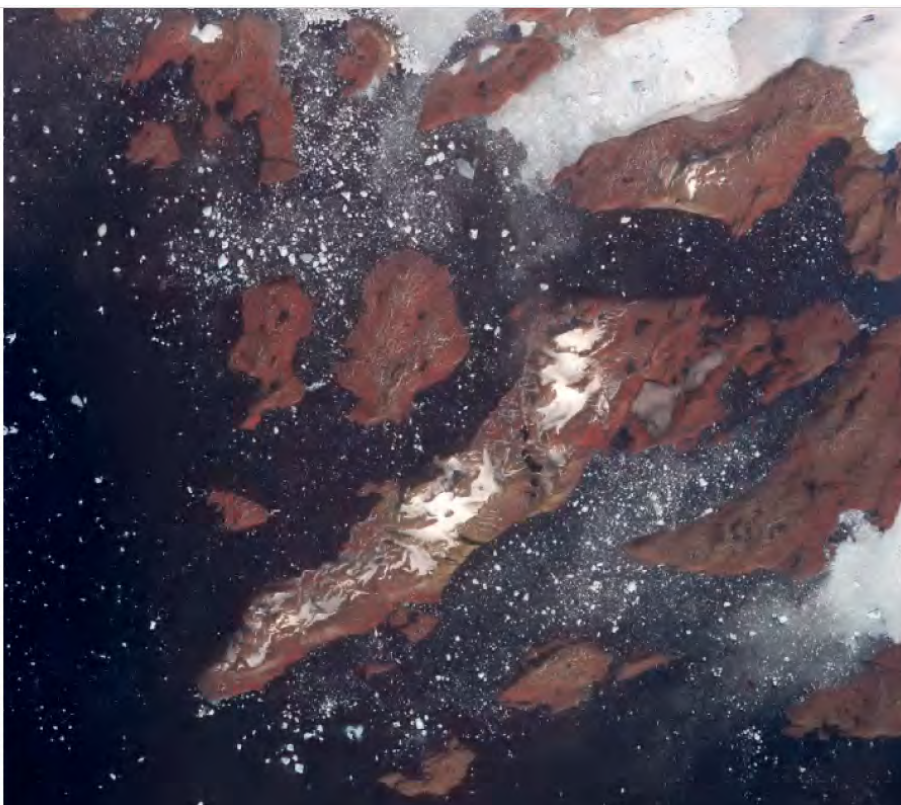
وضعیت بحران

ذوب شدن سریع یخچال‌های طبیعی، نمونه‌ای چشمگیر از اثرات تغییرات اقلیمی است. این امر لزوم تسریع و تقویت اقدام‌های اقلیمی برای حفظ معیشت و رفاه انسان و تضمین یکپارچگی اکوسیستم‌ها و جلب توجه عموم مردم و تصمیم‌گیرندگان به این پدیده مهم را پیش رو قرار می‌دهد. این موضوع، محور سال بین‌المللی حفاظت از یخچال‌های طبیعی خواهد بود که توسط سازمان ملل متحد برای سال ۲۰۲۵ اعلام شده و توسط

یونسکو و سازمان جهانی هواشناسی هماهنگ شده است. این ابتکار فرصتی است برای برجسته کردن این نکته که مؤثرترین راه جلوگیری از ذوب یخچال‌های طبیعی، کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای برای محدود کردن افزایش دما به ۱.۵ درجه، مطابق با تعهدات امضاکنندگان توافق‌نامه پاریس در سال ۲۰۱۵ است.

برای درک بهتر پدیده پیچیده ذوب یخ و تلاش برای محدود کردن تأثیرات آن، ابتدا باید آن را درک کنیم؛ مشاهده در محل، همراه با روش‌هایی مانند تصویربرداری ماهواره‌ای و عکاسی هوایی، جمع‌آوری حجم عظیمی از داده‌ها از سراسر جهان را امکان‌پذیر کرده است. با این حال، نظارت بر یخچال‌های طبیعی همچنان دشوار است، به ویژه به این دلیل که دسترسی به آنها نیز دشوار است. اگرچه دانشمندان تقریباً ۱۳۰ سال است که مشغول مطالعه در این مورد هستند، اما هنوز چیز زیادی در مورد این غول‌های طبیعت و تأثیر افزایش دما بر آنها و همچنین بر جوامع و

طبق یونسکو، تا سال ۲۱۰۰ ممکن است بین ۷۸ تا ۹۷ درصد حجم یخچال‌های طبیعی در رشته‌کوه‌های گرمسیری آند، از بین برود.

ساحل غربی گرینلند، یکی از اصلی‌ترین مناطق تشکیل کوه‌های یخی روی زمین. تصویر گرفته شده توسط فضاپیما Terra ناسا.

اثرات ذوب یخچال‌های طبیعی را فراهم می‌کند. در این نبرد، آموزش، نقش کلیدی در افزایش آگاهی در بین نسل‌های آینده را ایفا می‌کند. با این حال، آموزش در مورد تغییرات اقلیمی همچنان یک چالش بزرگ است. طبق مطالعه‌ای که یونسکو در سال ۲۰۲۱ در حدود صد کشور انجام داده است، تقریباً در نیمی (۴۷٪) از برنامه‌های درسی مدارس به تغییرات اقلیمی اشاره‌ای نمی‌شود. سال بین‌المللی حفاظت از یخچال‌های طبیعی می‌تواند فرصتی برای شروع این تغییر باشد. فرصت کم است و زمان در حال گذر است.

مؤثرترین راه جلوگیری از ذوب یخچال‌های طبیعی، کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای برای محدود کردن افزایش دما به ۱.۵ درجه است.

این تاریخ، نشانگر پایین آمدن یخچال طبیعی آتاباسکا در پارک ملی جاسپر کانادا است.

یادداشت مترجم: اکنون (یعنی وقتی خوانندگان، مطلب را می‌خوانند) که سال ۲۰۲۶ نیز شروع شده است، بد نیست از میزان اثربخشی اقدام‌هایی که در طول سال ۲۰۲۵ در این زمینه انجام شده، گزارشی داده شود، تا مسئولیت سازمان‌های جهانی، به بیانیه دادن و اعلام خطر، محدود نشود.

در آخرین خبرها آمده بود که بومیان برزیل به نشست محیط زیستی که به کاهش اثرات مخرب افزایش دمای کره زمین می‌پرداخت، حمله اعتراضی کرده و خواستار احیای جنگل‌های خود شده‌اند.

۲۰۰۶، بیش از نیمی از افزایش سطح دریاها به ذوب شدن یخچال‌های طبیعی و صفحات یخی قطب جنوب و گرینلند نسبت داده شده است.

افزایش جریان آب شیرین یخچال‌های طبیعی قطب شمال نیز به عنوان یکی از دلایل تضعیف گردش معکوس نصف‌النهار اقیانوس اطلس، گردش اصلی اقیانوس، شناخته شده است. این پدیده می‌تواند حتی در قرن بیست و یکم، سبب تغییرات مهم آب و هوای منطقه و جهان شود.

پیامد دیگر این است که ذوب شدن می‌تواند منجر به آزاد شدن عوامل بیماری‌زایی شود که قبلاً در یخ به دام افتاده بودند و عواقب ناشناخته‌ای

برای تنوع زیستی و سلامت انسان دارند. بسیاری گونه‌های ویروس، باکتری و گاهی حتی موجودات کوچک توانسته‌اند زندگی خود را برای مدت طولانی متوقف کنند تا در برابر محیط‌های شدید، مقاومت کنند. نمونه موجوداتی وجود دارند که پس از دوره‌های بسیار طولانی حبس شدن در یخچال‌های طبیعی یا لایه منجمد دائمی، احیا شده‌اند. (دوره‌های طولانی، تا ۷۵۰ هزار سال هم وجود داشته است.) این امر نه تنها در مورد برخی ویروس‌ها، بلکه در مورد گونه تازه کشف‌شده کرمی که ۳۶ هزارسال در لایه منجمد دائمی سیبری گذرانده است، صدق می‌کند.

اشک‌های هاینه هوکاتر

یخچال‌های طبیعی اکوسیستم‌های ضروری برای تعادل سیاره هستند، اما برای بسیاری از مردم بومی و جوامع محلی اهمیت فرهنگی و معنوی نیز دارند.

در نیوزیلند، یخچال فرانتس جوزف، Ka Roimata o Hine Hukatere، یا «اشک‌های هاینه هوکاتر» نامیده می‌شود، هاینه هوکاتر نام یک نیمه‌خدای مائوری ست که پس از مرگ معشوقش در اثر بهمن، غرق در غم و اندوه شد. گفته می‌شود این یخچال از اشک‌های او ایجاد شده است.

زیارت آرامگاه استاد کویلوریتی، که به وسیله یونسکو در فهرست میراث فرهنگی ناملموس بشریت ثبت شده است، در سال ۲۰۱۱ حدود ۹۰۰۰۰ نفر از منطقه کوزکو را به خود جذب کرده است. این رویداد با پیاده‌روی عصرگاهی به بالای یخچال طبیعی، در ارتفاع ۵۲۰۰ متری، به اوج خود می‌رسد. رهبران معنوی، اوکوکو، زمانی بلوک‌هایی از یخچال طبیعی را بریده و با زائران به اشتراک می‌گذاشتند، با این باور که آب به دست آمده از ذوب شدن یخ، دارای قدرت شفابخشی است. اما این آیین، دیگر به دلیل ذوب سریع یخچال طبیعی انجام نمی‌شود.

بعید است که روند رو به رشد «گردشگری آخرین فرصت»، برای جذب مسافران به بازدید از مکان‌هایی که در شرف ناپدید شدن هستند، این روند را معکوس کند. برعکس، هجوم بازدیدکنندگان، به تضعیف بیشتر اکوسیستم‌هایی که در معرض خطر هستند، کمک می‌کند. در عوض، آگاهی از مسائل در معرض خطر و نیاز فوری به اقدام است که امکان در پیش گرفتن روش‌هایی برای کاهش

کریسمهس له بهرہی شہر

نوسەر: Apati Kovacs Bela

دوژمن.

پاش تیپهړبوونی چہند حہوتوو رږژیک له سہنگہرہکەماندا دانیشتبووین، زستانیکى توش و سہخلت بوو. بہفریکى قورس و سپى دیمہنہکەى داپوشیبوو. کریسمہس نزیک ببوہوہ. بہ هیوا نہبووین تاکوو جہژن بتوانین بگہرینہوہ مالہکانمان. دہمانزانى ئەم شہوہ پیرۆزہ له سہنگہردا بہ سہر ئەبہین ئەگەر تا ئەو کات نہکوژرین.

کریسمہس ہات و ئیمہ زور خەمبار بووین چونکوو نہ بنہمالہکانمان له لاماں بوون نہ ژووریکى گہرممان بوو نہ ئاشتى له ولاتماندا بوو و نہ گویمان له دہنگى ناقوسى کلیسەى گوندەکەمان بوو. دانیشتن له سہنگہرى بہستہلک و چاوپرین له ئاسمانى ہہوروہہلا خوش نہبوو بۆ من خەفہتبارتریش بوو.

چہند سال لہمہوپیش کہ کوریکى بچووک بووم، باوہگہورہم له ئیوارہیہکى زستاندا بہسہرہاتیکى بۆ گیارمہوہ.

باوہگہورہى خوښەویستم له شہرى یەکەمى جیہانىى له بہرہکانى ئیتالیا و پۆلہندا شہرى کردبوو.

پیمخوش بوو گوئى له بہسہرہاتەکانى ئەو شہرى بگرم. سہرہتا سہبیلەکەى داگیرساند و پاشان دہستى کرد بہ گیارنہوہ:

ئیمہ نیردراين بۆ بہرہى شہر له پۆلہندا بۆ ئەوہى ږووبہرووى ږووسەکان ببینہوہ. شہرىکى سامناک بوو. ههڤالہ چەکارەکانم یەک له دواى یەکتەر بہ فیشەکى دوژمن دہپیکران. بہلام ئیمہ بویرانہ ہەر بہردہوام بووین، ، سہرہڤاى ئەوہ کہ لەشکرہکەمان بہرايى نہبوو ہەندیک جار ہیرشمان دہکردہ سہر

خه رهندي ژيړزه وي به راستي گهرم بوو و هه ولمان ددها وهکوو مال هوي لي بکين گهرچي له ولاتيکي بيانيدا بووين و نه مانده زاني کهي دهتوانين بو مال هوه بگه پيښه وه.

فهرمانده دار کاژيکي دهستخستبوو. رازانده مانده وه و له دهوري کو بووينه وه و دهستمان کرد به گوراني چرين، نهو گورانپانه ي و تاييهت بوون به کريسمهس، فرميټسک له چاوماندا قهتيس مابوو. کتوپر چه کداريک ههلات بو چه شارگه و هاواري کرد: "پروسهکان خهريکن دي!! دهي خيرا کهن چه که کانتان هه لگرن. نامادهي شه ر بن."

پروسهکان قهت له شه ودا هيرشيان نه ده کرد. سهير بوو که وتبوونه ري، وادياربوو ليمنان نزيک ببوونه وه. زور نه بوون. ته نيا سي چوار کهس بوون و شتيکيش به دهستيانه وه له پرووناکايي مؤمهکان ددهره وشايه وه. يه کيکمان وتي: "جه ژني کريسمهسي پروسهکان له شه شي ژانقيه، نه وانه چيان دهويت؟! کاتيک ليمنان نزيک ببوونه وه، يه کيکيان به زاراوهي پروسسي به لام به زماني ههنگاري هاواري کرد:

ته قه مه کهن نيمه به دوستايه تيبه وه ديښن، ده زانين نه مشه و شه ويکي پيروزه بوتان، نه م داره رازاوه مان

لي وهر بگرن. له سهنگه ره که مان دهرپه پينه دهره وه و لووتمان به لووتي دوژمنه وه ته قي. زوريکي زور له يه کترمان پرواني. ده مان زاني نه مشه و دوستين به لام سبه ي يان دوسبه ي يه کتر ده کوژين. هه ر کات نه م شه ره سامناکه کوتايي بيت، بيگومان بير له وه ده کهينه وه که سيکي بيانيمان به فيشهک کوشته وه که قهت نه مانديوه. بوچي؟

نازانم چه نيک له سر هيلي بيلايهن راوه ستا بووين و نيمه ي ههنگاري و پروسهکان چاومان بريپوه مؤمهکان. زوري پي نه چوو مؤمهکان کوژانه وه. شه وه زهنگ بوو و له دووره وه نه ستيره يه کي بچوک به ناسمانه وه ددهره وشايه وه. زريان دهستي به پروومه تماندا دهکيشا، وهک چون دايکيک دهست به پروومه تي مندا له کاني دهکيشيت. با به گويماندا دهچرپاند: "نيوهي مروف له بهرچي شه ر ده کهن؟ کاتيک دهتوانن به ناشتي پيکه وه بژين." با وه که ورهم به سه ره اته کهي کوتايي پي هينا، مژيکي قوولي له سه بيله کهي دا و رويشت مريشه کهان بکاته کولانه وه. خهريک بوو خور ناوا بيت.

سه رچاوه: گوڤاري شه مشه مه کويره - ژماره ي ۳۱۸ - ديسه مبهري ۲۰۱۹

لغة الاسبرانتو

يوجد ما يقارب
المليون متحدث
للـ"اسبرانتو" حول
العالم

معلومة اليوم

الإسبرانتو في العالم العربي

الذكاء الاصطناعي (DeepSeek) و كيهان صيادپور

السياق التاريخي

بدأت حركة الإسبرانتو في العالم العربي في أوائل القرن العشرين، بالتوازي مع نموها في أوروبا والأمريكتين.

١. الرواد الأوائل (منذ القرن العشرين وحتى العشرينيات): كان المثقفون والكتاب في بلاد الشام (وخاصة لبنان وسوريا) ومصر أول من تعرّف على الإسبرانتو وروجوا لها. فقد رأوا فيها أداةً للتحديث والحوار مع الغرب، وتعزيز المُثل القومية العربية أو العالمية.

• لبنان: كان مركزاً مبكراً. نشرت صحيفة "لوريان" البيروتية مقالاتٍ عن الإسبرانتو منذ عام ١٩٠٦.

• مصر: تأسست أول مجموعة للإسبرانتو في القاهرة حوالي عام ١٩٠٨. وكان من أبرز شخصياتها ميشيل أبو رجيلي، الذي كتب وترجم على نطاق واسع.

• سوريا والعراق: وُجدت دوائر صغيرة في مدن مثل دمشق وبغداد، غالباً ما كانت مرتبطة بدوائر أدبية أو تعليمية.

٢. دور المنشورات: كان الإسبرانتويون العرب الأوائل غزيري الإنتاج في مجال النشر. أنتجوا:

• المجلات والنشرات: مثل "لا ميز-أورينتو" (الشرق الأوسط) و"لا سيريا ستيلو" (النجمة السورية).

• الترجمات: ترجموا أعمال الأدب العربي إلى الإسبرانتو، وترجموا أدب الإسبرانتو إلى العربية، مما ساهم في سد الفجوة الثقافية.

٣. تحديات منتصف القرن العشرين: واجهت الحركة انتكاسات كبيرة بسبب:

• الاستعمار والحروب: أدى عدم الاستقرار السياسي، والصراع العربي الإسرائيلي، والحروب في المنطقة إلى تعطيل أنشطة المجتمع المدني.

• صعود القومية: في العديد من الدول المستقلة حديثاً، تحول التركيز إلى تعزيز الهوية الوطنية واللغة العربية، أحياناً على حساب اللغات المساعدة الدولية.

• نقص الدعم المؤسسي: على عكس بعض الدول الأوروبية، لم تحظ الإسبرانتو بدعم كبير من الحكومات أو المؤسسات التعليمية الكبرى في العالم العربي.

حركة الإسبرانتو في الدول العربية اليوم حركة محدودة، ويعتمد دعمها بشكل كبير على أفراد متفانين ومجتمعات إلكترونية.

١. الدول النشطة:

- تونس: تُعتبر بلا شك أكثر الدول نشاطاً اليوم. جمعية الإسبرانتو التونسية هي منظمة معترف بها رسمياً، تعمل بنشاط على الترويج للغة، وعقد اجتماعات، والمشاركة في الفعاليات الدولية.
- المغرب والجزائر: يوجد فيهما مجموعات وأفراد صغار، ولكنهم موجودون. يُسهّل القرب من أوروبا التواصل مع مجتمع الإسبرانتو الأكبر.
- لبنان: على الرغم من صغر حجمه مقارنةً بأيام ذروته، لا يزال هناك أفراد يحافظون على هذا التقليد حياً.
- مصر، العراق، الأردن، البحرين: أفراد متفرقون من الإسبرانتو، غالباً ما يتواصلون عبر المنتديات الإلكترونية ووسائل التواصل الاجتماعي.

٢. الحضور الإلكتروني والتحديث:

- كان الإنترنت شريان حياة. مجموعات فيسبوك مثل "الإسبرانتو في الدول العربية" (Esperantistoj en Arabaj Landoj) ضرورية للتواصل. تُستخدم المواقع الإلكترونية والمدونات لتعليم الإسبرانتو باللغة العربية.
- يضم منتدى الإسبرانتو (r/Esperanto) وخوادم ديسكورد أعضاءً من العالم العربي.
- **٣. عدم الاعتراف الرسمي:** لا تُدرّس الإسبرانتو في المدارس والجامعات الحكومية في العالم العربي ضمن المنهج الدراسي. يتم التعلم من خلال الدراسة الذاتية، أو الدورات عبر الإنترنت، أو النوادي الخاصة.

التحديات والعقبات

يُعزى النمو المحدود للإسبرانتو في المنطقة إلى عدة عوامل:

١. **القومية اللغوية:** اللغة العربية ليست مجرد لغة؛ بل هي مرتبطة ارتباطاً وثيقاً بالهوية الثقافية والدينية والوطنية. قد يرى البعض أن الترويج للغة مصطنعة "أجنبية" أمرٌ غير ضروري، بل مُهدّد ثقافياً.
٢. **عدم الاستقرار السياسي والاجتماعي:** في أجزاء كثيرة من المنطقة، تُهمّش الحياة اليومية والأزمات السياسية على تعلم لغة دولية للهواة.
٣. **هيمنة اللغتين الإنجليزية والفرنسية:** لأغراض عملية، مثل الأعمال والعلوم والدبلوماسية، تُعدّ اللغة الإنجليزية اللغة العالمية المشتركة السائدة. كما لا تزال الفرنسية مهمة في شمال إفريقيا (المغرب العربي). ويُنظر إلى هاتين اللغتين على أنهما ذات قيمة نفعية آنية.
٤. **قلة الوعي:** لم يسمع معظم الناس في العالم العربي بالإسبرانتو قط.

مصادر تعليمية باللغة العربية

للمتحدثين باللغة العربية المهتمين بالتعلم، تتوفر مصادر:

- **Lernu !:** المنصة الإلكترونية المجانية الرائدة لتعلم الإسبرانتو، بواجهة ودورة تدريبية باللغة العربية.
- **الكتب:** تتوفر كتب دراسية باللغة العربية، مثل "Lernolibro de Esperanto por Araboj" ونسخ رقمية من كتاب "Gerda Malaperis" الكلاسيكي مع ملاحظات باللغة العربية.
- **YouTube:** تتوفر قنوات وفيديوهات مخصصة لتعليم الإسبرانتو للناطقين باللغة العربية.

خاتمة

تُجسّد لغة الإسبرانتو في العالم العربي قصة تقليد فكري صامد وإن كان محدوداً. فمن بداية واعدة بين مُحدّثي أوائل القرن العشرين، أصبحت الآن ثقافة فرعية شغوفة. ورغم أنها تواجه تحديات كبيرة بسبب عوامل جيوسياسية ولغوية واجتماعية، فقد أتاح الإنترنت مساحة جديدة لتباعها للتواصل والتعلم والحفاظ على مبدأ لغة دولية محايدة في المنطقة. ولا شك أن المجتمع الأكثر حيوية اليوم موجود في تونس، وهو مصدر إلهام مُستخدمي الإسبرانتو في جميع أنحاء العالم العربي.

